

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp karlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

20 SAYI

Eylül • Ekim • Kasım
SONBAHAR 2021

dört mevsim

edebiyat
edebiyat-kültür-eğitim-sanat

Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak-Dizgi
Abdulvahap SEZGİN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü - Hükümet
Konağı - Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
mehmetyildiz060@gmail.com
dortmevsimmedebiyat@gmail.com

Baskı
Bizim Büro Matbaacılık
Büyük Sanayi 1. Cadde.
Sedef Sokak. No:7/1
İskitler/ANKARA
Telefon: 0312 341 51 56

Para ile Satılmaz.
“Dört Mevsim Edebiyat” adı
anılarak alıntı yapılabilir.
“Dört Mevsim Edebiyat” Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayınıdır.

İÇİNDEKİLER

- 3 SUNU
- 4 TABİAT BİZİ UYARIYOR.....Arif AY
- 6 BU ŞEHİR.....Mehmet YILDIZ
- 7 KAPILAR ARASINDA.....Abdullah ÇÖMEZ
- 8 AKŞAM HABERLERİ.....Fatih ÇINKI
- 10 MODERN TRAJEDİ.....Züleyha KANDEMİR
- 12 SEN.....İbrahim AY
- 13 UZAKÇA GİDİLEN PETRİKOR KOKAN
ZAMANLAR.....Medine BAL
- 14 SUS PUS.....Ayşegül SEZEK
- 15 AN.....Enes Ali ALTINTAŞ
- 16 DAR VAKİTLER.....Zübeyde ANDIÇ
- 18 AYNEYN.....Abdurrahman ALKAN
- 21 ÖĞRETMENİM HAYAT.....Güven ZORLU
- 23 KİRAZ GERİ.....Buket UÇAR
- 27 ABDULLAH HARMANCI İLE SÖYLEŞİ.....
.....Zübeyde ANDIÇ - Abdurrahman ALKAN
- 32 BEHÇET BEY RUHUMUZA OTOPSİ YAPILIRKEN Mİ
GÜLÜMSEDİ?.....Zübeyde ANDIÇ
- 36 DÜZELTMEK HASTALIĞI.....Mustafa KAYA
- 38 TÜRKÇENİN İMLASI.....Mehmet Mustafa ERDAL
- 41 BİR ÇOCUK GÖZÜNDEN: ÇİZME.....İsmail ÇAKMAK
- 43 ÇOK ÖZLEMEN NASIL BİR ŞEY.....Nurgül BALDEMİR
- 46 BİR MUHASEBENİN LEKELERİ.....Gülüzar KILINÇ
- 48 SONBAHARA DAİR.....Zeynep ÖZ

SUNU

Değerli dostlar,

Cemal SÜREYA “**Sonbahar sanattır, diğerleri mevsim**” der. Gerçekten doğada bir renk cümbüşü mevcut. Parklara, bahçelere, ormanlara baktığımızda yeşilden sarıya geçişin tüm tonlarını görürüz. Kainat muhteşem bir tabloya dönüşmüştür. Sanatı ilahiyenin bir eseri, sanatçısına hayran bırakan bir tablo. Belki insan denen meçhul bu tablo karşısında başını iki elinin arasına alıp düşünür; gençlikten yaşlılığa uzanan ömür çizgisini, ruhunda ve bedeninde meydana gelen değişimi, dönüşümü ve kaçınılmaz akıbeti müşahade eder. Gördüğü her şeye ibret nazarıyla bakar ve hayatını tıpkı rengarenk bir sonbahar tablosu gibi süsler, çevresine mutluluk saçar, güven verir, dürüst ve ahlaklı bir insan olmayı tercih eder. Çünkü bilir ki **iyiler insandır diğerleri mahluk**. Önce insan olanlara ne mutlu!

Dergimizin bu sayısına Arif AY Hoca'mızın “Tabiat Bizi Uyarıyor” yazısı ile başlıyoruz. Yine şiirleriyle Mehmet YILDIZ, Abdullah ÇÖMEZ, Fatih ÇINKI, Züleyha KANDEMİR, İbrahim AY, Medine BAL, Ayşegül SEZEK ve Enes Ali ALTINTAŞ;

Hikayeleriyle Abdurrahman ALKAN, Buket UÇAR;

Denemeleriyle Güven ZORLU, Mustafa KAYA, Mehmet Mustafa ERDAL, Nurgül ÖZDEMİR, Gülüzar KILINÇ, Zeynep ÖZ;

Sinema yazısıyla İsmail ÇAKMAK, deneme ve kitap tanıtımı ile Zübeyde ANDIÇ yer almaktadır.

Bu sayımızda değerli hikayeci Abdullah HARMANCI ile Zübeyde ANDIÇ ve Abdurrahman ALKAN konuştu. Çok samimi cevapları için kendisine teşekkür ediyorum.

Hayatı okumak için ...

Kendimizi Okumak için ...

Yeni bir “Mevsim”in güzelliğinde buluşmak üzere ....

Mehmet YILDIZ

TABIAT BİZİ UYARIYOR

Arif AY

Çocukluğumun bir bölümü köyde yani tabiat ananın kucagında, bir bölümü de Ankara'nın o zamanlar gecekondu semti olan Çukurambar'da geçti. Köyde edindiğim tabiat sevgisini, ağaç sevgisini burada gecekonduumuzun bahçesine baharda çekirdeğini yarıp filiz veren zerdali, erik fideleri dikerek sürdürmeye çalıştım. Diktiğim erikler, zerdaliler meyve vermeye başladığı sırada, gecekonduumuz diğer gecekonduularla birlikte müteahhitlerin hırsına kurban gitti ve yıkılıp yerine apartman dikildi. Ne ağaç kaldı ne çiçek. O güzelim bahçe araçlara park yeri oldu. Benim tabiat sevgim de o zamandan bugüne katlanarak artarken artık hasrete dönüştü.

Günlerdir acısını içimde hissettiğim orman yangınlarının, sel felaketlerinin, toprak kaymalarının ardı arkası kesilmiyor. Bu felaketler sadece bizde değil, dünyanın pek çok yerinde görülmektedir. Kutuplarda buzulların erimesi, ozon tabakasının delinmesi, hava sıcaklığının artması, bir taraftan kuraklık, bir taraftan sel baskınları ve orman yangınları tabiatın dengesinin bozulduğunu gösteren olgulardır. Tabiat aslında isyan ediyor ve bizi uyarıyor hâl diliyle. Aşırı tüketim, çok kazanmak hırsıyla aşırı üretime yönelmek ve her altı ayda model değiştiren teknolojik üretim sonucu atmosferin kirlenmesi, dünyanın bir atık çöplüğüne dönüşmesi bu isyanın baş sebeplerinden biridir.

Tabiat şunu ikaz ediyor insanoğluna: Aşırılıktan vazgeç, az üret ve az tüket! Bu uyarının insanda karşılık bulmamasının tek sebebi Tanrı inancından ve buyruğundan kopuk olmasıdır. İnsanlık şirk çağını yaşıyor adeta. Bernard Shaw şunu der: “Yabanî, tahtadan ve taştan putlara tapar; medenî insan, etten ve kandan putlara.” Böyle bir insan ne kadar medenîdir, bu da ayrıca tartışılır.

İnsanlık, akrebin kendini zehirlemesi gibi bir yok oluşa doğru hızla yuvarlanıyor. Tanrı'nın buyruğunu dikkate almıyor, tabiatın uyarısına kulak asmıyor. Virüs nasıl ki dünyayı sarstı, milyonlarca insanın ölümüne sebep oldu ve hâlâ dünya bu musibetten kurtulmuş değil. Tabiatın uyarısı dikkate alınmazsa, insanlığı virüsten daha büyük tehlikeler beklemektedir.

İnsan tabiatın bir parçasıdır. Üstelik tabiat Allah'ın ayetlerindedir. Allah'ın bütün sıfatlarının tecellisidir insan ve tabiat. Tabiata özen göstermek kendimize özen göstermektir. Tabiatı yoksun insan, insanlık yetilerinin çoğunu kaybeder. Bu çağda yaşadığımız sıkıntıların çoğunda tabiatı yokmuş yok mu?

Yazımı, 1877'de Almanya'nın Calw kasabasında doğan, Hitler faşizminden kaçarak gittiği İsviçre'nin Montagnola kasabasında 1962'de ölen Hermann Hesse'in **Ağaçlar** (Kolektif Kitap, 2019, Türkçesi: Zehra Aksu Yılmaz)

adlı kitabından alıntıladığım cümlelerle bitireceğim, belki ibret alınır diye: “Ağaçlar hep en etkileyici vaizler olmuştur benim için. Ormanlar ve korularda halklar ve aileler halinde yaşayan ağaçlara hayranım ben. Tek başına duran ağaçlara da hayranım. Yalnız insanlar gibidir onlar. Şu ya da bu zaaftan ötürü sıvışıp giden münzeviler gibi değil, yalnızlaşmış büyük insanlar gibi, Beethoven ve Nietzsche gibidirler. Tepelerinde uğuldar dünya, kökleri sonsuzluğu uzanır ama sonsuzlukta kaybolup gitmez, var güçleriyle tek bir şey için, onlara içkin yasayı yerine getirmek, büyüyüp serpilmek, varlıklarını ortaya koymak için çabalarlar. Hiçbir şey daha kutsal, hiçbir şey daha mükemmel değildir güzel, güçlü bir ağaçtan. (...) Üzgün olduğumuzda ve hayata katlanamadığımızda bir ağaç şöyle konuşabilir bizimle: Sus! Bak bana! Yaşamak kolay değil, yaşamak zor değil. Bunlar çocuksu düşünceler. Bırak konuşsun içindeki Tanrı, o zaman susacaklar. Yolun seni anadan ve yurdundan uzaklaştırdığı için endişelisin. Ama attığın her adım, her yeni gün seni anana yaklaştırır. Orası ya da şurası değildir yurdun. Yurt ya içindedir ya da hiçbir yerde. (...) Böyle uğuldar ağaç, çocuksu düşüncelerimizden ürktüğümüz akşam vakitlerinde.”

Ağaca dair şiirler de yazmış Hermann Hesse, o şiirlerden biri olan “Kırık Bir Dalın Gıcirtısı” şiirini birlikte okuyalım: “Kıymık kıymık kırılmış dal, / Sarkar öylece yıllar yılı, / Rüzgârda kupkuru, takırdatır şarkısını, / Yapraksız, kabuksuz, / Çıplak, soluk, fazla uzamasından hayatın, / Fazla uzamasından ölümün, bıkkın. / Tınısı serttir biteviye şarkısının, / Tınısı inatçı, tınısı gizli bir korkuyla dolu, / Bir yaz daha, / Bir kış daha.”

Evet, tabiat uyarıyor bizi. Bu uyarıya kulak verip vermemek bize kalmış.

BU ŞEHİR

Mehmet YILDIZ

Bu Őehrin bütün yolları tanır beni
uykumu bölen korkulardan sonra
zamansız döküldüğü bulvarlarda
iliklerime ve paçalarımaya işleyen
mevsimsiz yağmurlarda arşınladığım
bu Őehrin bütün yolları tanır beni

Bu Őehrin bütün duvarları tanır beni
ağrılar saplanmış başımı
tüm yalnızlığımı yüklediğim yumruklarımı
meraklı bakışlar arasında vurduğum
bu Őehrin bütün duvarları tanır beni

Bu Őehrin bütün sahilleri tanır beni
köpüklü suların yorgun
yorgun vücutların mecalsiz düştüğü
başlayan her sevincin mateme dönüştüğü
bu Őehrin bütün sahilleri tanır beni

Bu Őehrin bütün insanları tanır beni
kimi uzaktan bakan ürkek ve endişeli
kimi boynuma sarılan meczup
kimi talihsiz kimi bahtiyar
bu Őehrin bütün insanları tanır beni

1989, SAMSUN

KAPILAR ARASINDA

Abdullah ÇÖMEZ

Kapılar aralanır koyu bir sisin içine
Soğuk bir yatakta girilir ikinci mevsime

Nasırlarında badireler atlatan avuçlar
Islak bir mintanın yeninde saklanır
Mesken tutar sızı, yerleşir derin bir acı
Eylül aralığı bir bağ bozumu sonrası

Yüksek tansiyonlarda dolanır azap atları
Nabızın netamesinde gezinir dörtnala
Bir hastane odası içli bir ağıt sonrası
Saplanır kalır sinelere mezar taşları

Minareler boyunca yükselen sala
Dokunur usulca tepeden tırnağa
Hiçlik nefes nefes girer toprağa
Deryalar içinde bir Yunus nidasında

Kara baykuşlar konar evlerin tenhasına
Çınlar kulaklarda mütevekkil bir yankı
Söz biter, akrep susar, kırılır yelkovan
Perde iner gözlere, kapanır demir kapı

Cepsiz bir patiskada kaybolur zaman
Usulca bir körlük düşer kuyulara
Tamamlanır sa'y kapılar arasında
Bir İsmail nasibi Hacer telaşında

AKŞAM HABERLERİ

Fatih ÇANKI

Bugün tam saatinde yetiştim haberlere
Haberler merhaba
Haberler bir kadından bahsediyor bugün
Kadın yapılması gereken alışverişlerden
Alışverişler mühim
Kadınlar Anne Marie
Kadınlar vitrinlerde unutulmuş gibi
Âşık olunamıyor
İsimler ve üye adları
Haberler Twitter'dan bahsediyor bugün
Birden fazla olabilmek mühim
Çoğalarak mı tükeniyoruz
Ödünç bil ismine üleştirdiklerimi haberlerden bahsedelim
Haberler Anne Marie
Akşam haberleri bugün yine ölümden bahsediyor
Daha sana anlatamadan Humus'u
Yeni bir haber
Halep'te birkaç çocuğun yüksek çözünürlüklü fotoğrafları biraz kan var
Medya abartıyordur diyoruz
Nereden baktığın mühim
Rahat koltuğun yoksa izlenmiyor haberler
Bazen bir gazeteci ölüyor Suriye'de
Korkuyoruz kim verecek ölüm haberlerini
Ya yazmazsa gazeteler
Habersiz ölünür mü Marie
Kefensiz gömülür mü bir haber
Haberler mühim
Bugün hangi ülkede kaç insan ölmüş Marie
Arakansa fazla bahsetmeyelim
Öl öl nereye kadar
Hava durumunda söyledi sarışın bir spiker
Yemek dağıtıyormuş her gün muson yağmurları
Selde her şey bulunuyormuş bereket versin

Yağmur duası mühim
Yemekten önce iyi sindirtiyor haberleri bir çizgi film
Evet haberler mühim
Filistin varmış ortasında bir yerlerin
Guardian daha mühim meseleler var diyor
Ayrıntılarsa mühim değil
Belli ki uzak düşünüyor
Daha fiber kablolarımız döşenmedi oraya kadar
Pazarlarda ve çarşılarda Anne Marie
Hiçbir tövbe para etmiyor
Pişman olmak en ucuzu mu
Ucuzluk mühim
Bilmiyorum
Saatler toplamasaydı eğer
Belki bir şeyler bulabilirdim zamanın artıklarında
Bazı sakallılar görmüyor değilim
Saçları gür ve aklanmış
Aklanmış Marie zamanın tüm suçlamalarından
O an sakalımı beyaza mı boyasam diyorum
Bazı haberlerde ağlamak gerekebilir hem
Ak sakala iyi gider
Görüntü mühim
Sınavlardan bahsediyor haberler
Bense usanıyorum alnımı fethetmek imtihanından
Sınavlar mühim
Şu kırmızı tuğlalar mesela her akşam bir hayali örer
Tahayyülen yaşamak yaşamaktan sayılır mı Marie
Sayılar mühim
Bazen karşıma çıkıyor hülyalarım
Pardon diyorum
Az daha mutlu oluyordum
Mühim değil

MODERN TRAJEDİ

Züleyha KANDEMİR

Yaralar sarmış her yanımızı
Kabarcıklar oluşmuş içimizde
Pütürlü bir kalp taşıyoruz.
Duyular yetisini kaybetmiş
Dokunsan hissedilmez
Bağırsan duyulmaz
Tüm makamların sessiz düeti çalıyor kulaklarda
Sanırsın bilmediği dilde kelimeler
Göz desen kapalı kaç zamandır.

Demirden kafes saklıyor beyinleri
Komutlar tam zamanında çarpıyor
Metal çubuklara
Bacaklar sağa sola koşturuyor
Eller ritmik hareketleri ezberlemiş
Hissiz, donuk bir egzersiz bu
Tatsız, yağsız diyet yemeği yaşamak.

Yırtık pantolon moda olalı
Hayatımıza yama yapamaz olduk
Kekremsi bir tat kalıyor ağızımızda
Aldığımız her nefesten sonra.
Kelimeler firar etti
Anlatamamak değil de
Anlaşılamamaktandı kaçışı
Susmak vaktidir sonrası
Noktasız, virgülsüz susmak...
Derin ve uzun düşünmelerin sırası gelmiştir
Sessizliğin ses olduğu gecelerde

Çıkmayan lekeler bırakıyor hayat
Boşluk hissi çöküyor suskunluklara
Bir ölüm sahnesi çekiliyor trajikomik
Kimse ölmüyor da
Yaşayanlara yakılıyor ağıtlar.
Çılgın bir dans müziği çalıyor
Gözyaşlarının ardından
Piste üşüşen ayaklar birbirini eziyor
Acısını hisseden yok
Ter içinde kalıyor bedenler.

Kalpler yine pütürlü
Gözler yine sağır
Kulaklar yine dilsiz...

SEN

İbrahim AY

Çok yalnızım
Yüreğim yangın yeri
Çoktan beri vazgeçtim bu gönülden
Ham hayallere dalıp
Sokakları nalça sesleriyle yordum.
Talihim kaygılı, rehin ruhum yetim
Kurtulmak şevki ikbalime uzak

Çetin yollarda ağır adamlarla ıslandım.
Yalnızlığın koynunda, ateşlere dalıp
Bakışlarında hayat bulmak isterken
Umutların terk-i diyar eylediği
Soğuk duyguların esiri oldum.

Sen yoksun yine ilk hasretim
Sende kaldı maziye ait ne varsa
Ruhumun yaprakları senin mecrana sürükler
Bu diyarların havasını yudumlarken seni andım.
Yarım bırakılmış bir hayal dünyasında
Yalnızlığa düştüğüm akşamlarda
Güz yağmurlarına vuruldum.
Beynime zehir damlatan bir hançer gibi saplandın.
Yarın doğacak güneşe eşlik etmek isterken
Muradımı alamamış,
Ölüme aşına olmuşken
Yalnızlığın ıstırabına teslim eyledin beni...

UZAKÇA GİDİLEN PETRİKOR KOKAN ZAMANLAR

Medine BAL

Petrikor kokan sokaklardan bir zaman
Yoldan geçen arabalardan
Ve bu kalabalıklardan
Bir zaman saklı kitaplardan..
Gidiyorum uzakça

Ellerimdeki mumlarla
Ay ışığından kaçmaya çalışırken
Gidiyorum uzakça rüzgarlarla

Çocukluğumun mevsimlerinden kış..
Ve annemin kokularından baharat
Bir kayıkçı var şimdi fiş fiş
Kayıkçının balığından oltalarca hasat

Kanatları olan atlar girer rüyalarım
Petrikor kokan zamanlardan
Bu hasretlerin soğuk esen acılarından
Yapraklar savrulur yağmurlar yağın kırgınlıklardan..

Sessizce toprağa karışan geçmişlerden
Petrikor kokar gibi..
Elleri çamura karışan çocuklardan
Bir zamanlar günahlar akar gibi..

İzahı olmayan yaşanmışlıklardan
Bir kumdan kale gerek
Saklamak gerek, saklamak..
Petrikor kokan zamanlardan

Perilerin ormanlarından
Masallardan ve oyunlardan
Bir kalem şiir çıkmaz bana
Uzakça gidilen zamanlardan

SUS PUS

Ayşegül SEZEK

Karalıklara boğulan ışıklardır.
Sessizliğe boğulan ise sesim
Hem var hem yok
Dışa sessiz, içe sesli
Cümlelerim var benim.

Kapattığım dert kapakları
Açılınca gecenin leylinde
Sesim cılızlaşır
Bir serçe uçar karanlığımda
Bir ürkek ceylan
Titrer de titrer
Ürkmüş, üşümüş
Sorar da sorar bana hesabını
Cılız da olsa çıkan sesimin.

Sabaha erememiş umutlar
Seherde kalmış kalp çarpıntıları
Bir cümle eksik
Bir nokta fazlasında
Ve bir olmamışlığın hüznünde
Sesimi arıyorum.

AN

Enes Ali ALTINTAŞ

Gülümsedi...

Ve bunu yaparken içtenliğin dibine vurmuş, yüzünde beliren papatyalardan habersizdi.

Zamanı durdurmak istediğim an

Aklımın dümenini tutmak için sarf ettiğim çabadan vazgeçtiğim an

Sıcaklığında uykuya dalıp uyanmak istemediğim an, işte bu andı.

Tüm dünyadaki iptidai ışıkların, gökte başıboş gezen agnostik yıldızların ışıltısının söndüğü ve gün batımında güneşin parıltısının elmacık kemiklerinde yaptığı o ahenkli tango...

Eğer yanılmıyorsam bu gördüğüm şey, sürrealizmin en usta ellerinden tuvale bahşedilmiş eşsiz bir tabloydu.

Gökyüzü kadar anlamlıydı.

Gülümsedi

ve gitti...

DAR VAKİTLER

Zübeyde ANDIÇ

Bekledikçe uzayan günlerin ağırlığında kayboluyorum.

Kavruk tenli, kara gözlü bir çocuğun nasipsiz bekleyişi büyüyor içimde. Gündüzden kalma sığ gülüşlerde kaybetmişken yüzünü, yeniden bulma derdine düşüyorum her akşam. Zamansız gelen uyku karşı konulmaz cazibesıyla gezinirken göz kapaklarımda, uyursam unutturum endişesiyle çırpınıp duruyorum bir süre. Uyusam, uyansam ve unutmamam uykudan önce dilime doladıklarını...

Bâde içmiş şairlerin yeni şiirlere uyandığı gecenin sabahında yüzüne çarptığı soğuk suyun bir damlası da bana değsin istiyorum. Mühür etkisi yaratacak sözlerden payıma düşeni devşirmek için bekliyorum seni. Yalnız zamane yalnızlarının anladığı kelimeler değil, kırk torunlu ninenin pazen maksisine doldurduğu kelimeler de bilinsin istiyorum.

Günlerce, haftalarca bekliyorum seni. Ama sen hep olmadık zamanlarda geliyorsun. Kimi zaman dolmuşta kimi zaman hastanede kimi zaman da en kalabalık hâlimde... Şöyle çayı kocatmadan içmeye başladığım geniş zamanlı gecenin başında bana bir işaret versen, beni koltuktan kaldırıp masaya oturtsan ya. Sonra keşfedilmemiş kelimeler versen bana, ben de yeni cümleler kurup bir kilim gibi sersem önüne.

Hep bir harbin ortasındayım senin yüzünden. Kıvranıp duruyorum olmadık yerlerde. Yüzüm renkten renge giriyor, ellerimin içi terliyor, son zamanlarda tırnaklarımı da kemiriyorum. En son geldiğinde Kadriye teyzeye taziye gitmiştim. Namaz örtülerini başlarından omuzlarına doğru yayıp ellerindeki dua kitaplarıyla ilahî bir yolculuğa çıkan teyzelerin yanında, seninle nasıl hasbihâl edeyim? Bir teselli umuduyla elimi tutan Kadriye tezeyi kocası olmadan geçireceği bu ilk günde nasıl yalnız bırakayım? Kaç yıllık bağımız var, beni evladı gibi seviyor. Hem demezler miydi merhuma hiç saygı kalmamış, yeni yetmeler de görgüden yoksun diye? Dilimin altında bekleyen kelimeler vardı aslında ama o an ne yapacağımı bilemedim. Seninle bir köşeye çekilip Kâzım amca için mersiye mi yazsaydım?

Hep olmaz zamanda olacak! Sonra günlerce arayıp duracağım bana söyledirmediklerini.

Hele o, uzaktan eğitimin yakından eğitime karıştığı günlerdeki gelişin... Ekrana bakmaktan gözlerimin kapandığı zamanlarda bir sağdan bir soldan inadına sokulmuştun bana.

Dar vakitlerde geliyorsun. Lâfi ortaya atıp zihnimi bulandırınca da kaçyorsun. Haydi, çık işin içinden çıkabilirsen! Tek bir kelimeye nice anlamlar yükleyen dilim, dönmüyor işte böyle zamanlarda. Her şeyi bırakıp seninle kozlarımı paylaşmak istiyorum, bizim dışımızdaki hayatın figüranları izin vermiyor. Onları bırakıp sana geldiğimde de hep bir naz, hep bir naz!

İlişkimiz ne zaman başladı ya da adı konulmuş bir ilişkimiz var mı, bilmiyorum. Bildiğim tek şey, bana daima iyi gelmen. Seninle tanıştığımız zamanlarda iki şehir arasında kalan çocukluğumu acemice kayda geçirmiştım. Sonra ilk aşk acısının verdiği heyecanlarla kaleme alınmış şiirlerimin ergen tanığı oldun. Uzağımda olsalar da hatta bu dünyadan göçüp gitseler de aynı türküyü söylediğim insanları, şiirlerini ezberlediğim şairleri de seninle tanıdım ben. Seninle bir vakanüvis gibi not düştüm zamana.

Geçen gün defteri karıştırırken gördüm; aynaya bakmaktan çekinenler gölgesine baksın, dedirtmişsin bana. O gün hangi kafayla ben bu lâfi ettim? Çayın geçkin tadı mı çarpmıştı beni?

Biliyorum, çok meşgulsün. Kaç kişiyi çekip çıkardın yalnızlığından. Kimi dizelere yaslandı seninle kimi cümlelere tutundu. Bana da uğra! Ürkek adımlarla selamlarız geceyi. Kendi gerçeğimizden uzaklaşıp yeni gerçekler yaratırız. Zamanın içinde unutulmuş bedenlere ruhumuzdan üfleriz. Geceyi koynumuzda yatırır, güneşi birlikte uyandırırız.

Seni beklemekle geçirmemeliymişim zamanı. Seni bazen de ben çağırmalıymışım. Ayıbı günahı yokmuş bunun. Bazıları böyle söylüyor. Sana, okuduğum kitaplarla giyinip kuşanıp gelmeliymişim. Öyle de yaptım. Eteğinden tuttum, çekiştirdim. Sen bir yandan asıldın, ben bir yandan. Yarısı yazılmış defterler, not kâğıtları, altı çizilerek okunmuş pek çok kitapla Evgeny Grinko eşliğinde oturdum masaya. Her şeyim tamam! Yazgısı farklı insanlarla tanıdık sokaklarda ilerlerken, karşımıza çıkan ilk dik yokuşta bıraktın elimi. Kelimeler teker teker döküldü ceplerimden. Adresini arayan cümlelerle öylece kaldım. Rüzgârın keyfince dolaştım. Savruldum. Başladığım yere geri döndüm. Ellerimde mürekkep lekesi...

Lütfen bana öyle olur olmadık zamanlarda gelme! Gece gel, gece iyidir.

AYNEYN*

Abdurrahman ALKAN

Yorulmaya başladınız artık, biliyorum. Söylediklerimi, Devlet Hastanesinde sıra beklerken bir günah çıkarma olarak görmeyin. Dostlar arasında bir dertleşme olarak kabul edin.

Üzerimde emeğiniz çoktur. Bildiğim her şeyi sizinle öğrendim. Güzel bir serüvendi bizimkisi.

Ömer Seyfettin'le başladı yolculuğumuz. Kaşığı'da Hasan'ın acısını paylaştık. Kimi zaman "Mıstık"a bazen de "Pembe İncili Kaftan"ın kahramanına hayran olduk. Bir devirdi, geçti.

Sait Faik'i keşfettik "Son Kuşlar" ile. "Yazmazsam deli olacaktım." diyen bir yazarın dünyasında gezindik öyküler boyunca.

Hikâyenin hasıyla karşılaştık bir gün: "Hayat Böyledir İşte", "Oğlumuz", "Ömer"... Tarık Buğra'nın ölümsüz hikâyeleri başımızı döndürdü.

Esenal'dan "Hayat (ın) Ne Tatlı" olduğunu öğrendik.

Selim İleri'yle geçmişin güzelliklerini anımsadık sonraları. Belleklerden çıkmayacak güzellikte bir isimle "Dostlukların Son Günü"nde Kemal'i sevdik o naif halleriyle. Yıllar geçse de "Gelinlik Kız"ın hüznünü unutamadık.

Fatma Barbarosoğlu'nu tanıdık günün birinde. Bir daha da yâdımızda olmadı hiç. İki kalpte olan ama konuşulup paylaşılamayan bir sevginin zamanla bir yaraya dönüşebileceğini ama "söz"ün o yaraya kolayca merhem olabileceğini "Karanfilli Kavga"dan öğrendik. "Acı Deniz" ile başlayan yolculuğumuzu bırakmadık bir daha.

Her eylülde Mustafa Kutlu'nun yeni kitabını bekledik yazlar henüz kışa çevrilmeden. Bir bakmışız hikâyenin sonundayız. Sahi, ne çabuk biterdi ustanın kitapları.

Farklı dünyalara uçtuk beraber: "Aşksız İnsanlar", "Gülşefdeli Yemeni", "Geyikler Annem ve Almanya..."

"Yanık Buğdaylar", "Huzur Sokağı", "Oğlum Osman..." Benzeri romanlarla tanıştık önce.. "Minyeli Abdullah"ı okuduk bir nesille birlikte.

"Osmancık"ı ve romanların güzeli "Çalığışu"nu sevdik sonra. Ve ne çok

sevdik “Mai ve Siyah”ı. Herkes “Aşk-ı Memnu”ya hayran iken biz Tarlabası’nda bir çay bahçesinde yıldızlara bakarak hayaller kuran naif çocuk Ahmet Cemil’i severdik.

“Huzur”un içindeki huzursuzluğu hissettik ama yine de sevdik Mümtaz’ın Nuran’a olan aşkını.

“Dokuzuncu Hariciye Koğuşu”nda tanıdık içli, gururlu bir çocuğun sonu gelmeyen aşkını ve insanın ruhunda gezen düşüncelerin satırlara nasıl döküleceğini.

Geçmiş zaman güzelliklerini Hisar’dan okuduk.

Sonra şiirle, aşkın diliyle, tanıştık. 23 Nisan şiirleri ezberledik bir zaman. Nasıl da heyecanla okuduk bayramlarda: “Bu Vatan Kimin?”

Yunus Emre’nin yılların ötesinden duru bir su gibi akan sesini dinledik. “Yalancı Dünyaya Konup Göçenler” şiirini her okuyuşta aramızda olmayanların hüznü içimizi sızlattı.

Sonra, nasılsa işte Ümit Yaşar şiirleri okuduk geceleri.

Nereden elimize geçtiyse “Annabel Lee” şiirinin sihrine kapıldık. Kavak yelleri esti başımızda.

Ziya Osman Saba’nın munis, sıcak dünyasına karıştık. Bir insan bu kadar mı “insan” olur dedik.

Cahit Sıtkı’dan yaşama sevincinin ve mutsuzluğun birbirine karıştığı şiirler okuduk.

Necatigil’den “Gizli Sevda”ları öğrendik.

Necip Fazıl’ı tanıdık nihayet; coşkun bir ırmak gibi.

Ve Akif... Şair ve adam. İmanıyla, yaşayışıyla dağ gibi bir adam...

Mesnevi’nin uçsuz bucaksız ummanından inciler çıkarmaya çalıştık. Hazreti Pîr’in izinden nasibimizi aramaya çıktık. Niyet hayır, akıbet hayır. Kabımızı rahmet deryasına daldırıp kısmeti beklemek ne güzel.

İlkokulla birlikte “eski” yazıyı öğrendik. Elifbanın sanatlı kıvrımlarında dolaşmaya başladık. Sözlerin en beliğini okuduk.

Biliyorum, gördüğüm her kitaba saldırarak oburluk yapmak artık yok. Bunun hüznü içimde saklı duracak. Şu fani dünyada okuyacağım kitabın sayısı artık sınırlı.

Can evimden vuran soru, “Kimlerden vazgeçmeliyim?” Evini terk etmek zorunda kalan ve yanında çok az bir yük alabilecek bir adamın eşyalarına son bakışı gibi bir hüzün...

Dedim ya serüvenimiz güzeldi. Bu macerada bana eşlik ettiğiniz ve yolumu aydınlattığınız için sizlere minnettarım. Dar-ı bekada, nasıl bir ömür sürdüğünüze dair sizler de konuşacakmışsınız. Umarım hüsn-ü şahadette bulunursunuz bendenizden.

Bu bir veda değil, öyle bulutlanmayın hemen. Biraz uzlet belki...

Adını anamadığımız için burukluk hissettiğimiz nice şair ve yazara selam göndererek kapıya doğru yaklaşalım. Kendimizi de toparlayalım. “Nedir şikâyetiniz?” diye sorulduğu zaman, âyan eylemeyelim mahrem dertlerimizi ağyâre. Nihân kalsın dilde gizli dertler. Zira “Elemin zikri de ayrı bir elem” değil midir iki gözüm?

ÖĞRETMENİM HAYAT

Güven ZORLU

Cehalet saadettir!

Eskilerden bir İngiliz şairin (Thomas Gray – 18. yy), çoğunlukla bu şekilde hatırlanan ama aslı “Cehaletin mutluluk olduğu yerde akıllı olmak aptallıktır.” şeklinde dilimize çevrilebilecek dizesi. Şairin, günümüzde cahilliğin bu kadar prim yapacağını hesap ederek özendirmek amaçlı söylediğini zannetmiyorum. Her çağın alimlerine ilham ve bela olacak kadar cahili var imiştir muhtemelen o dönemin de. Ama en azından yeni kuşak cahillerin bu kavrama aşama kaydettirdiklerini düşünüyorum naçizane.

Eskiden cahillik, imkansızlıktan kaynaklı bir eğitimsizlik haliydi ki ilgili insanlar çoğunlukla bu hallerinin farkında olup mahcubiyetini duyarlardı ve buna uygun davranırlardı. Eğitimli kesime, okuyarak bir yerlere gelmiş insanlara saygı gösterirlerdi. Zamane cahilleri ise diledikleri alana ve konuya dahil olup görüş belirtmekle kalmıyor, bunu kabul ettirmek adına kaba kuvvet dahil her yola başvurabiliyor. Zira kendilerini işin uzmanlarından üstün/güçlü görüyor.

Thomas Gray, nasıl bir kahırla cehaleti övdü(!) bilemem ama hayat, istemeseniz de yaşadığımız sürece her halükarda öğretmenliğe devam ediyor aslında. Derse bizzat kendisi gelmese de asistanları aracılığıyla oluşturduğu küçük/büyük mizansenlerle dersini veriyor, kimisinin ana fikrini kavramak yıllarımızı alsın bile. Ve tabii almasını bilirsek.

Günümüzün belası Covit mesela... Benim gibi birçok kurbanına, uyumanın öğrenilebilir bir etkinlik (belki de pasiflik) olduğunu öğretti. Yine o çerçevedeki tedbirler sayesinde daha iyi kavradım, iyimserlikle gamsızlık, samimiyetle laubalilik arasındaki ince çizgiye irade dendiğini ve o çizgiyi karakter haritamızda ne kadar belirgin kılarırsak omurgamızın o derece sağlam olacağını.

İnsan odaklı iş kollarında, insanların ihtiyaçlarından ziyade algılarına hitap edenlerin daha başarılı olduğunu fark ettim yaşadıkça. Çünkü insanları bir şeye inandırdıktan sonra aksi yönde çok sağlam veriler oluşsa dahi inançları kolay değişmiyor.

Bir an için çevremdeki hatta dünyadaki bütün insanların akranlarımdan oluştuğunu tasavvur edince anladım ki: Her kuşak için ayrı bir yaşam olamayacağına göre dünyanın hızına paralel değişen, dönüşen, yenilenen; iç içe/birlikte yaşanan bir hayat daha güzel ve kuşak çatışması denen şey aslında hayatın ta kendisi.

Ortaokulda kendimizi tanıtırken annesi öğretmen, babası avukat arkadaşlarımdan sonra “Babam çiftçi” demek çok da zevkli gelmiyordu açıkçası. Ama bugün çocuklarımla, arkadaşlarına söylediği: “Karantinada dedemin köyündeydik, hiç sıkılmadık.” cümlesine giden yolun, babamın çiftliğinden başladığını bilmek fazlasıyla telafi ediyor durumu.

Bir kusuru düzeltmeye çalışırken tamiri daha zor başka bir kusura yol açabileceğimi, eğri değneğimi ters yönde bükerek düzeltmeye çalışırken kırınca öğrendim.

Bir alışkanlık kazanmak adına kendimizi sürekli talime kaptırırsak yeteneklerimizin yanında kötü alışkanlıklarımızı da pekiştirebiliriz.

Yaptığımız işin hakkını vermek, o işin başında geçirdiğimiz süreyle değil kaydettiğimiz ilerlemeyle ilgilidir ve devinim halindeyken bunun muhasebesini yapamayız. Hem ne demişler: Bazı işleri daha hızlı tamamlayabilmek için biraz bekle.

Başarı, mutluluk gibi konularda kendinizi yetersiz buluyorsanız onların gelmesini beklemek yerine, bu kavramları kendinizce yeniden tanımlayarak siz onlara doğru gidebilirsiniz. Mutluluğun en sağlam kaynaklarından biri, doğal karakterimize uygun bir yaşam tarzı benimsemektir. Bu da zaten kendini bilmek anlamına gelir, Yunus üstadımızın yüzyıllar önce buyurduğu gibi.

Çoğu zaman ‘ben’ diye tarif ettiğimiz, olduğumuzu zannettiğimiz veya hayatımızın o dönemindeki kişi(liğimiz)dir. Dolayısıyla bu tür yargıların başına “şimdilerde” ibaresi eklemek yerinde olur. Ve acıdır ki bu farkındalığın oluşmadığı birçok insan, olduğunu sandığı kişiliğin sınırları içine hapseder kendisini.

Matematikle aram hiçbir zaman çok iyi olmadı ama en azından FD’nin “Boş Ders” şarkısından sonra bir şeyleri öğrendim veya anladım demek daha doğru sanki: Kendini kendinden çıkarınca sıfır kalmaz. Kalmamalı. Hatta fark büyümeli gittikçe.

Bu işlemin ne kadar sürdürülebileceğini henüz öğrenemedim ama. Bakın, bilmiyorum demedim ve bunu bilerek yaptım. Çünkü önce ‘bilmiyorum’ demeyi öğrendim, sonra da bu cümleyi fazla kurmamak gerektiğini!

KIRAZ GERİ

Buket UÇAR

Güneşli bir gün ile merhaba diyordu doğa sabaha, kendi ritminde oluşturduğu ezgiye ağaçlar da dallarıyla eşlik ediyordu, çiçek çiçek. Kelebekler, kanatlarını bırakıyordu bu dansa, sessiz sessiz. Dünya umurunda değildi güneşin, o kaynayan yüreklerin üstünde salınıyordu sıcağıyla ya da varlığıyla mutluluk oluyordu damla damla. Derin bir nefes aldı, “Bahar gibisi var mı?” dediği anda başını gömdü yine kovaya. Kış giderken erittiklerinde kendisinden de birçok şey götürmüştü. Toprağa karışan karlar, içinde sönmez alevler bırakmıştı geriye, kırmızı renkte. Ruhu cılız mum ışığında aydınlanıyor ama mumlar eridiği yerde güçlü izler bırakıyordu. Bu izleri yeni umutlar besleyerek kavlatırsa da yerinden, yüreğinden çıkaramadığı derin lekeler vardı. Büyük bir zevkle yediklerinin, geri dönüşünün bu kadar kötü olabileceğine inanamıyordu. Yediklerinin sadece ağzından değil burnundan da çıkıyor olması, içinin daha kötü bulanmasına sebep oldu. Hatta gözlerini yuvalarından bir çıkarırsa yolunu oraya da çevirecekti yedikleri. “İnşallah” diyordu içinden “İnşallah bu sefer çektiğim eziyete değer.” İçindeki tüm lekelerle rağmen gönlüne tuttuğu ışıkla aydınlanabiliyordu. Gözlerini sınıksız yumup kafasını tekrar kovanın içine soktu. Saçları ıslanmış, gözleri kızarmış, teni alev alev yanıyordu. Bu kaçınıcı oyundu sahnede oynadığı, oyuncular hep değişiyor kendisi kalıyordu, hem de rolü her defasında aynı. Oyunun sonunda hep onu alkışlayan kırmızı bir leke, boş bir sahnede... Güneşini yamalıyordu gözünde, yıldızlarının ferini alıyordu. Ömrünün ışık alan yerleri tıkanmıştı bu lekelerle. Bir yarısı eriyip gitse de onlarla birlikte, kalan yerinden önündeki günlere tamamlanıyordu. Elini, yüzünü yıkadı. Bukle bukle saçlarını bağladı, koşar adım pencerenin önüne vardı. Güneşi kucakladı, baharı buyur etti evine, gönlüne. İçine çekti onu misafirperverlikle. Bahar gözünde durdu. Kapıları kilitli, mührü kırmızı lekeli, elleri kelepçeli gönlüne sızamadı bahar. Vurdu kalbi bütün gücüyle, rengi kırmızının bütün tonu.

Kaç kez sen uyurken geçtim şehrimden. Güneş ateş topu gibi denizin içinden yükselirken balıkçı tekneleri martıları selamlıyordu. Dalında eskimiş yaprak, uyanan günle yeni elbisesini giymeye hazırlanıyordu. Yol şahit, karanlık şahit...

Hayır, hayır yine geliyor. ‘Yutkun yutkun!’ Yutkunuyorum, geçmiyor, ağzımda tükürüğüm derya oldu. ‘Derin nefes al, dışarı bak.’

Bahar’ı boynuna doladı, kokusunu içine aldı, tuttu orada. Doydu bahara, o da duramadı içinde, sonra bahar hazan oldu, yağdı pencerenin camına.

Dedim sana, boşuna oyaladın beni. ‘Canım, sen de yemeseydin o kadar eriği.’

Kendisi ile kavga ede ede gitti banyoya. Şimdi daha iyiydi. Temizlemek için aldı bezi, içeri girdi. İçinden çıkanların camda bıraktığı lekeleri temizledi elleriyle. Temizlemeyip de ne yapayım, sonra bir de bunun lekesiyle uğraşırım. Topladı bezleri, yıkadı bir hışımla. Suyla uğraşmak iyi gelmişti.

‘Ser şuralara canım, dolanma şimdi bahçeye.’ Olsun, ağaçlar çiçek açmış, bakarım bahaneyle. ‘Kendini yorma o zaman.’ Tamam.

Her yeni günü, penceresine doğru boynunu uzatan kiraz ağacının dalları ile selamlardı, çiçeği varsa koklar, yağmurunda ıslanır, karı varsa toplardı üzerinden. Pencerenin camına saldıran köklerini severdi. Çiçekli ayva ağacı ile meyveleri yeni yeni kızaran kiraz ağacının arasına bağlanan ipe başladı çamaşırları sermeye. Bir daldan iki tane sarkan yeni yeni kızaran kiraza gözleri çivilendi. Siyah beyaz bir kareyi baharlayan iki kiraz. Bir yukarı baktı bir aşağı. Ev sahibine dese, çekindi. Aman şimdi ileri mi der geri mi? İstese akşama kocası getirirdi ama akşamı bekleyemezdi. Canım, Allah aşkına çarşıdaki buna benzer mi? Kafasını çevirdi ama bakışlarında asılı kaldı kiraz, ne yapsa da kendisine engel olamadı.

‘Ye haydi, kimse sana bir şey demez.’ Geri kalır gitmez, aman lekesi işte.

Ne umutlarını alıp götürün izler kazınabilmişti aklından ne de diline yerleşen sözcükler dilinden. Öyle diyorsun da, alışkanlıklar kolay terk edilmiyor ki. Sonradan öğrendiklerim seslerini toplayıp salına salına gelene kadar... Bedeninden gidenlerin gönlünde, dilinden geçenlerin geri, aman lekesi, sözcüklerinde kalmıştı.

‘Dikkatli yersin bir yerine sürmezsin.’ Haram olmaz mı? ‘Görünce söylersin.’

Rüzgârı yiyen lambadaki ışık gibi yalpalaya yalpalaya yaklaşır. İkisini birden almaya korkar, birini dalında bırakır. Bir sus ya, dolaştı zaten elim ayağıma. Daha parmağı ile birlikte ağızdayken kiraz, ev sahibi balkonda salınır. Kirazı çekirdeğiyle midesine, elini ıslağı ile beline bağlanmış mandal kesesine... Yukarı uzanırken açılan karnına değer lekeli eli. Gördün mü korktuğum başıma geldi. Eli yüreğini titretti. Her şey planlandığı gibi olmuyordu işte, eli değmişti bedenine. İçime zehir oldu, yemeseydim keşke. Bluzunun eteğini yuvarlatarak içiyle karnını, dışıyla elini sildi. Gül dikenini bileylemiş, bülbülü beklemiş, yediği kiraz içini yırttı geçti. Sızı sızı damladı kalbine, leke leke attı korkudan kalbi.

“Kolay gelsin kızım,”

“Sağ ol abla,”

“Çok uğraşma yazık canına,”

“Yok yok, bir iki parça,”

‘Bak gördün mü istediğini ye demedi.’ Hiçbir şey yetmedi ki bahçede, hepsi çiçekli daha. ‘Kirazın biri dalında yalnız başına kaldı.’ Aman kalsın, birini yedim yeter, derim zaten çok geçmeden ama olmadan yedim diye belki bir şey der. Hadi öbürünü de ye.’ Olmaz. ‘Yazık, dalda kaldı tek başına.’ Sus artık, içime içime konuşma.

Yine yüreğindeki geçti gözünün önünden. Tutamadığı ellerin, vücut bulamamış kan pıhtılarının kendinde bıraktığı lekeleri avuçladı, sevdi. Her tutunamayan ömründe bir iz bırakıp geçmişti. Okudu onları, satır satır içti. Ağzına çalınmış bir parmak balı yaladı damağından. Batan güneşleri sıcakını bırakmıştı ruhunda, kayan yıldızları ışığını. Göz kırpyordu yıldızlar gündüz, gece içini güneş yakıyordu. Ne güzel dedin, gecem gündüzüme karıştı, bak sen anladın beni. Törensiz, topraksız yok olmuşları gömmüştü yüreğine.

Büyüdükçe içindeki can, bir mum yanar içinde, alevi diğerlerine sızır, büyür büyür ısıtır içini, ısınan yüreğinde yeni umutlar patlar. Zaman zaman sönmeye çabalayan ışığı kanatlarıyla gölgeler, izin vermez sönmesine. Kendi toprağından bir cana sahip olmak istemişti. Sahip olmak çıktı aklından, sevgi büyüdü içinde, içindeki canla birlikte. Kendi toprağına kattı karıştırdı onu, sahibi değil kendisi oldu. Sevdikçe onu can bulurdu belki ellerinde, umduğu yerden çoğalırdı. Hayalleri yoktu, hiç hayal kurmamıştı, kaderi yaşamak adet olmuştu. Anı... İşte o hayallerinden boşalan hücrelerine de dolmuştu. İlmek ilmek şişten geçirdi zamanı, kapı aralığından uzattı ipleri, içindeki canın ruhunu çekti. Hayal kurmaz demiştin ya bana, hayallerimin ellerini, kollarını bağladım ben. Bunlardan çok var elbise dolabında, sarı lekeleri de var orasında burasında, zamanın izleri bir de sarılmamışlığın. Kimisi de yarım, şişi üstünde... Sarı deme bana, yarım hiç deme, beni karanlıklara itme. Adları var, yılları var, hepsinin bir anısı. Önündeki modeli okudu ilmek ilmek, elindeki şişlerle ipe yazdı. Ceplerinde işlenmiş bir dalda iki kiraz... İçi cız etti, yediği kiraz söz olup dökülmemişi, aklında kaldıkça, kırmızısı karardıkça kararıyordu.

‘Aman, bir tane kiraz bir şey olmaz.’ Olmaz değil mi? Başında dursa kurt da yerdi kuş da. ‘Tabi ki, sen takma onu kafana.’

Kirazlar dallarından taştı, tabak tabak mahalleyi dolaştı, kendi evine de ulaştı. Ulaştı da yatak odasının camından bakınca gördüğü kiraz dalında kaldı tek başına. Eşini daha kızarıırken yemiştin ya. Kalanlar da kavanozlara yerleşti, kışa hazırlandı. Birazı da nasip oldu kurda kuşa ama o bir kiraz başında sallandı da sallandı. Zorlu günleri çaya batırılmış bisküvi gibi geçirdi yatağın bir sağında bir solunda. Yatağın her köşesinde varlığıyla aylar boyunca iz bıraktı. Beyaz ip şişlerle çıktığı yolculuğun sonunda hayallerden de çıktı vücut buldu, bitti ama kirazın bir dalı işlendi cebe, biri yarıda kaldı.

'Aman, yaparsın daha zaman var.' Bir dal değil mi nasıl olsa yaparım. Dikkat ettin mi yaz bitti, güz geldi tek kiraz kaldı dalında, yere de düşmedi. 'Ben sana dedim, haydi git ye kız.' Kalsın, birini yedim de iyi ettim sanki daha ev sahibine bile diyemedim.

Zorlu geçen günlerle, savrulan yaprakların arasından uçtu sonbahar, bitti. Kiraz dalında büzüştü, rengi döndü mora. Neden bu kadar taktım ben bu kiraza? Bu da ne şimdi, günler mi hızlı gitti, takvim mi şaştı? Vakti değil, ben abartıyorum galiba. Bilmem mi bedenimde atan kalbi, değil işte vakti. Günü var, saati var daha. Benim canım tatlı ya, ondan mı acaba, bir yanlışı anlaşılma... Allah Allah çekilecek gibi değil. Bu da giderse elimden... Bir ses duydum, evet rüyamda gördüm, seslendi bana, rüyanın ortasında bir ger oluştu hatta. Ger mi dedim, leke işte anla. Bu sefer olacak, biliyorum. Bu zamansız çanları susturun, size diyorum. Derin derin nefes alacaktık değil mi?

Beşikler sallanmaya başladı gözünün önünde; tahta beşik, demir beşik, ağaçtan ağaca bağlanmış ipten beşikler... Biri gitti, o giderken öbürü geldi. Tahta olan tıngırdadı kulağına, demir olan gıcırdadı. Ağaçtaki ipten beşiğin ağacının biri çiçekler açtı, kokladı onları. Kirazlar aktı ağaçtan, gözlerini kırmızıya boyadı. Daha fazla dayanamadı, kendisini kaybetti, bulunduğu yere yığıldı.

Bir dalda iki kiraz geldi aylar öncesinden gözünün önüne, sancı arasında aktı gözünden kırmızı kırmızı. Şişten geçirdiği ipten bedeninin cebindeki kirazın tek kalışı gözünün birini kapattı. İçinde kanat çırpan kuşlar erken göç etmişti dünyaya. Meğer içimde iki kalp atıyormuş, öyle anlatsana. Bilsen o kirazı bırakır mıydım ağaçta. Camdan dışarı baktı, kiraz ağacına kış da yakışmıştı. Bir yaz bir güz geçirmiş kirazı dalında göremedi. Bakışlarını düşürdü aşağı, kurumuş kiraz karların üstünde yatıyordu. Mavi boyalı beşikte kanatlarını çırpan kuşuna baktı, etrafı bir ışık aydınlattı. Şalını aldı, dışarı çıktı. Kirazı çekirdeğiyle rengiyle kurumuş derisiyle gömdü karların arasından toprağa, yüreğinde yanan ışığın biri eridi, bitti. Çamaşır ipi ile kiraz ağacına kurduğu darağacından kirazın birini almıştı, diğeri sallandı kaldı ağaçta. Kirazın geri beşiktekinin karnında kaldı, tükürüğe karışan rengiyle pembe. Topraktakinin de ömrü boyunca ana yüreğinde...

Abdullah HARMANCI: "YAZMAYI BIRAKTIĞIM GÜN BU DEFA YAZMAYI BIRAKIŞIMIN ÜZÜNTÜSÜNÜ YAZMAYA BAŐLARIM."

KonuŐanlar: Zübeyde ANDIÇ - Abdurrahman ALKAN

Öncelikle bizleri kırmayıp röportaj yapma isteğimizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ediyoruz. Sonbahar mevsiminin sizin için önemli olduğunu biliyoruz. Bu sebeple de bu röportajın çok özel ve önemli bir röportaj olacağını düşünüyorum. Öykülerinizin her birinde tanıdık sesler ve karakterler var. Bu yüzden de öykülerinizi okurken hüznümüzle sevincimizle bir anda kendimizi öykünün ortasında buluyoruz. Böyle olunca da Abdullah Harmancı öyküsü daha bir tatlanıyor. Buradan hareketle Şunu sormak isteriz: Acaba Abdullah Harmancı kendi öyküsünü nasıl açıklar?

Öykü olmaya beni ikna edecek bir konu veya final bulduğum zaman yazma heyecanı duyuyorum. Bunun için de genellikle öyküler okumam gerekiyor. Filmler izlemem gerekiyor. Bazen de bir olaya tanık olmak sizi yazmaya itiyor. Benim kendi öykülerimi anlamaya çalışırken

bulduğum ilk tespitlerden biri şu: Aklıma gelen olayın veya sahnenin dramatik bir özellik taşıması gerekiyor. Sıra dışı, ilginç, şaşırtıcı bir şey de olabilir. Ben galiba “buluşçu”yum. Bir “buluş” beni harekete geçirir. Son yazdığım öyküde, Konya’da açılan obrukların aslında uzaylılar tarafından yeryüzüne bırakılmış izler olduğunu düşünüyor kahraman. Yani uzaylılar nokta nokta oluşturulan harflerle bize bir şey söylemek istiyorlar. Bunu düşünmek veya bulmak beni çok heyecanlandırdı.

Bir öykünün sizde şekillenmesi süreci hakkında bilgi verir misiniz? Örneğin doğuş anı nasıldır, hemen oturup yazar mısınız ya da ben bir öykü yazmalıyım diye masaya oturur musunuz? Genç yazarlar için örnek olması açısından sizdeki durumu açıklar mısınız?

Tamamen ilhamlıdır. Kontrolsüzdür. Periyodik değildir. Öngörülemez. Süreklilik arz etmez. Patlama anlarında yazıyorum. Çok heyecanlanırım. Hemen bitsin isterim. İki saat içinde mutlaka biter. Ne zaman ne yazacağımı asla bilemem. Senelerce içimde dolaşan bir fikir aniden patlar. Başka öyküler okumak elbette ilham vericidir. Ama bu okumalar sırasında ruhumuza düşen tohumların ne zaman patlayacağını bilemeyiz.

Öykülerinizdeki en belirgin özelliklerinden biri de Anadolu’nun çoğu zaman unutulmuş yerel kelimelerini öykülerinizin harcının en önemli malzemesi yapmanız. Bu tercihinize öykülerinizdeki kişilerin renkli özellikleri de eklenince yazar ve okur arasındaki mesafe kısalıyor, aradaki bağ kuvvetleniyor. Böyle bir değerlendirmeye katılır mısınız? Öykünüzün diliyle ilgili neler söylemek istersiniz?

Yerlilik ne kadar güzelse yerellik o kadar tehlikeli. Yerel kelimeler abartılırsa genel okuyucu kaçır. Bunun bir kıvamı olmalı. Yerel dilin nasıl kullanılması gerektiği edebiyat tarihimizdeki tartışma konularından biridir. Mesela Tarık Buğra bunu çok dikkatli kullanır. Ama abartanlar da olmuştur. Ben abartmamaya çalışırım. Konya ağzına aşına olmayanların da metni anlaması lazım.

Bir söyleşinizde “Şiir yazamayan öyküye düşer.” demiştiniz. Bu oldukça ilginç bir değerlendirme aslında. Bunu biraz açıklar mısınız?

Faulkner, edebi türler arasında bir hiyerarşi güdüyor. Şiiri piramidin başına koyuyor. Sonra öyküyü sonra da romanı ele alıyor. Yani başarısız şairlerin öykü yazdığı, başarısız öykücülerin roman yazdığı gibi bir genelleme yapıyor. Çok iddialı belki. Ama ben buna hep katıldım. Herkes şiirle başlar. Sonra başka türlere yönelir zamanla. Çünkü kaleminin neye yatkın olduğunu insan kendini tanıdıkça anlamaya başlar. Herkes şair olarak doğmaz. Ama fiyakalı bir türdür şiir. Şair olmak ister. Zamanla başka türlere yönelir. Elbette şiirle başlamayan edebiyatçılara da rastlanabilir.

“Öykü nasıl yazılır?” sorusunun cevabı pek net değil. Ama “Kötü öykü nasıl yazılır?”ın cevabı aşağı yukarı biliniyor. Sizce kötü öykülerin belirgin özellikleri nelerdir?

Kötü öyküler doğrudan mesaj verir. Kötü öyküler tükenmiş formları kullanarak şansını zorlar. Kötü öyküler yazarının duygusal enerjisini bize duyurmaz. Kötü öyküler hissedilmeden yazılır. Kötü öyküler okuruna güvenmez. Kötü öyküler kalbimize dokunmadan gelir geçerler. Kötü öykülerin yazarı, dışsal onaylara odaklıdır.

Bir konuşmanızda “Hiçbir öykümü üzerinden bir yıl geçmeden bir dergiye göndermem.” diyorsunuz. Her eser için bu süre gerekli midir? Bu “demlenme” durumunu biraz açar mısınız?

Yazdığımız metin bizi çoğunlukla yanıltır. Bugün beğenir yarın beğenmeyiz. Veya vazgeçtiğimiz bir öyküyü seneler sonra yayımlarız. Metnin beklemesi ve sınanması gerekir. Ben bu sene sık sık kitap yayımladım. Ama sık sık yazmadım. Seneler önce yazılmış ve beklemiş metinleri kitaplaştırıyorum. Bunu yapmadığımızda, seneler sonra, kitaplarınızda çokça değişiklik yapmanız gerekebilir. Dahası, bazı kitaplarınızdan vazgeçmeniz gerekebilir. Kitaplarınız sizden önce ölür.

Sosyal medya paylaşımlarınızdan birinde bu yıl mayıs ayında üst üste beş gün boyunca on öykü yazdığınızı, bunların da muhtemelen iki-üç sene sonra kitap olacağını söylemişsiniz. “Yazmak, unutmak, bekletmek, yeniden unutmak ve yayımlamak gerek.” demiştiniz. Şimdiye kadar yayımladığınız öykülerinizde hep bu süreci mi izlediniz?

Birkaç metnimde bu yolu izle-me-miş olabilirim. Neden? Bazı kitaplar yayınevinde hazırlanırken sayfa sayısı yeterli bulunmuyor. Bazen dosyaya birkaç öykü eklemeniz gerekiyor. O zaman da yeni bir öyküyü koyabilirsiniz. Bu da doğru değil. Ama sonuçta matbaaya gitmek üzere olan bir kitap var. Ben yüzde yüze yakın bir şekilde metinlerimi demlendirdim.

M. McLuhan’ın ifadesiyle dünyanın global bir köye dönüştüğü çağımızda mesafeler birçok yönden ortadan kalktı. Bu durum, sizce “taşra” ve “merkez” olarak adlandırılan dergi faaliyetlerini nasıl etkiledi?

İnsanlar için en etkili yöntem hala yüz yüze görüşmektir ve sonuçta editörler de yüz yüze görüştükleri insanlarla “edebiyat yaparlar”. “Merkez” “taşra” mesafesi günümüzde oldukça kısaldı. Ama asla yok olmadı. Sebebi de bu. Uçak ve otel masrafı gibi pratik sorunlar bile hala organizasyon sahiplerine “buralardan çözelim” dedirtiyor. “Buralardan çözelim” demek masraf çıkarmayalım demektir. Bu bile çok etkilidir hala merkezin taşrayla kaynaşmamasında... Öte yandan şöyle bir konu var: Bizim üniversitemizde öğretim üyeleri bir araya gelip bilimsel konularda İngilizce olarak tartışabiliyorlar. İstanbul’un kibrini azaltacak bir örnektir sanırım bu örnek. Taşra, artık taşra değil.

Her edebiyat dergisinin bir kadrosu olduğu ve dışarıdakilerin bu dergilere -iyi metinleri olsa dahi- giremediği düşüncesine katılıyor musunuz? Yoksa iyi metin yazamayanların bir ithamı mı bu?

Kalemine güvenen bahane üretmez. Herkesin adil olduğu ve dünyada her şeyin yolunda gittiğini söyleyecek değilim. Ama genç arkadaşlar neden bir yerlerde olamadıklarını kendilerine sordukları zaman genellikle metinlerinin zayıflığı dışında bütün sebepleri sıralıyorlar. Önlere bir kağıt koyup bir liste yapsınlar ve en başa acaba benim metinlerim yetersiz mi, diye bir soru yazsınlar. Yazmıyorlar. Suç hep başkalarının... nedense!

Son dönemde yayımlanan öykü kitaplarına baktığımızda yazarlarının daha çok belirli dergilerde öyküleri yayımlanan kişiler olduğunu görüyoruz. Bu durum, her derginin bir “okul” olma özelliğinin getirdiği doğal bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Peki, bu çerçevenin dışında kalanların izlemesi gereken bir yol var mı? Bu konuyla ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Kanonik dergilere girmeye çalışmak lazım. Bunun yerine ben neden dergi çıkartmıyorum, demek ve alternatif yayınlar üretmek anlamlı değil. Kanonik dergilerin ürettikleri edebiyatı onaylamak ve bu çizgide olmak lazım demiyorum. Ama önce bir “kanon”u yakalamak lazım. Sonra da elbette onu aşmak. Bazen kanonu aşan bir kalem de dergilere giremez. Ama bu çok nadirdir. Şimdi herkes kendini Sevim Burak sanmasın.

Günümüzde “Yazarlık Atölyeleri” epey yaygın. Sizin de bu atölyelerde eğitimlik yaptığınızı biliyoruz. Bu atölyeler hakkında görüşlerinizi merak ediyoruz. Örneğın kimler katılıyor, atölyelerden edebiyat dünyasına katılanlar oluyor mu, genç yazarlara katılmalarını tavsiye eder misiniz?

Post Öykü'nün Eylül-Ekim sayısında bu konuyla ilgili bir yazı yazdım. Bu atölyelere katılan arkadaşların bir kısmı zaten dergilerde yazıyor. Bayağı bayağı yol almış arkadaşlar. Ayrıca üniversitelerde maalesef daha çok pragmatik öğrencilerle karşılaşıyoruz. Temel amacı öğrenmek olmayan. Sonuca odaklanmış öğrenciler. İşte bu atölyelerde bütün kalbiyle aramızda olan arkadaşlarımız oluyor. Yaratıcı yazarlık atölyelerini küçümsediğimiz, aman efendim bu işler ders vererek olmaz, falan dediğimiz zamanlar geride kaldı. Çevrim içi veya yüz yüze atölyeler çok faydalı. Buradan sayısız yazar yetişti. Yetiştiriyor.

Son zamanlarda çocuk kitaplarınızı görüyoruz. Çocuk edebiyatına ilginiz daha önceden beri var mıydı? Çocuk edebiyatıyla olan ilişkinizden bahseder misiniz?

2000'li senelerin başından beri çocuk öyküsü yazıyorum. Ama bunun yükselişini 2018'den itibaren oldu. Uzun süre bekletince de sık sık kitap yayımlamam gerekti. Ayrıca üniversitelerde çocuk edebiyatı dersleri verdim.

Yetişkin öyküleri yazarken çocuk öyküleri yazmaya ve yayımlamaya başlamamın sebebi aslında yetişkin edebiyatını üretirken kendimde gözlemlediğim anlatıcılık özelliklerinin çocuk edebiyatının diline uygun olması. Bir de çocuklarla aramın çok iyi olması. Bir de çocuklar için yazarken kendimi çok özgür hissetmem. Bir de... Bir de... Bir de... Böyle sebepleri çoğaltabilirim.

‘Emekli öğretmen Suphi’ bir yerde “Yazacaksın da ne olacak?” diyerek bir yılgınlığın içine düşüyor. Benzer duyguların sizi yokladığı oluyor mu hiç?

Aslında yedi sekiz sene öncesine kadar okuduğumu hiç hissetmemiştim. Birilerinin beni okuduğunu hiç düşünmemiştim. Gençliğimde ise kitaplarımdan birinin ikinci baskı yapacağını aklıma bile getirmezdim. Bir gün **Seni Ne İhtiyarlattı**’nın yeni baskı yaptığını duydum. Önce inanmadım. Benim bir kitabımın mevcudunun tükenmesi beni çok şaşırtmıştı. **Behçet Bey**’in ise ilk baskısı bir ayda tükendi. İşte bunlar beni çok mutlu etti. Okunmak, “orada” birilerinin olduğunu bilmek inanılmaz bir mutluluk. Sosyal medyasız dönemlerde bunu anlamak çok zordu. Şimdi **Hışırta Avcısı** yirmi bin tiraja doğru gidiyor. Daha basılalı sekiz ay olmadı. Bunları neden anlattım? Evet. Çok karamsar dönemlerden geçtim. Bırakmayı düşündüm. Ama yazmayı bırakmam mümkün değil. Yazmayı bıraktığım gün bu defa yazmayı bırakışımın üzüntüsünü yazmaya başladım. Bu bir çılgınlık. Delilik. Bağımlılık. Buradan çıkış yok. İyi ki de yok.

Son olarak Anadolu’nun küçük bir şehrinde bir grup edebiyat sevdalısının öncülüğünde çıkan dergimizle ilgili söylemek istediğiniz şeyler var mı? Sorularımıza cevap vererek dergimize katkı sağladığınız için tekrar çok teşekkür ediyoruz.

Öncelikle sorular emek mahsulü sorulardı. Sizlere özellikle teşekkür ederim. Dergiye gelince... Birilerinin bir söz söylemek için çıkardığı dergilerle büyük finansörler tarafından çıkarılan dergiler arasında fark var. Fark yok. Uçurum var. İkinci grup dergilerin sayfaları siz olmasanız da illaki dolacak. Birinci grup dergilerin sayfaları ise siz bir söz söylerseniz ancak o zaman dolacak. İşte bu naiflik her şeyden üstündür.

BEHÇET BEY RUHUMUZA OTOPSİ YAPILIRKEN Mİ GÜLÜMSEDEDİ?

Zübeyde ANDIÇ

Bazı öykü kitaplarının, bazı öykülerin bir ezgisi olduğunu düşünürüm. Bu bazen bir türkü bazen bir şarkı olup dolanır dilime. O türküyle, o şarkıyla hatırlarım kitabı, öyküyü, yazarı. Abdullah Harmancı öykülerini okurken de birçok ezgi dolandı dilime ve birçok türkü dinledim. Bazı öyküler, anlattığı olayla kendi türküsünü dinletti bana.

Abdullah Harmancı öykülerinin büyüleyici bir etkisi var. Çok kişinin bildiğini, kimimizin doğrudan kimimizin dolaylı olarak yaşadığını, hissettiğini Harmancı öyküye taşır. Taşdıklarını öyle güzel anlatır ki sıradan olan nice durum onun diliyle bambaşka bir şeye dönüşür. Abdullah Harmancı, öykülerindeki kurguyu inşa ederken kurmaca çeşitliliğine kapılıp yapay bir metin ortaya koymadığı için de öyküsüne şahsına münhasır bir kimlik kazandırır. Konya başta olmak üzere Anadolu'nun farklı yerlerinde rastlanacak yaşam tarzlarını, unutulmuş incelikleri, zamana yenik düşmüş alışkanlıkları onun öyküleriyle hatırlayan okur, yaşadığı zamanın kısılcından kurtulur ve kendi derinliğinde kaybolur.

Abdullah Harmancı'nın hayata açılan penceresi daima insana dönüktür ve insanın biricikliğine açılır. İlk öykü kitaplarında modern hayatın getirdiklerini/ dayattıklarını kendi yaşamının gerçekliğiyle sorgulayan ve zaman zaman kendisiyle çelişen muhafazakâr karakterler daha belirgindir. Öykü kitapları arttıkça öykülerindeki karakter çeşitliliği de doğal olarak artmış ve yazarın ustaca kullandığı dille her karakter var olduğu ortamı dolayısıyla da öyküyü kendi gerçekliğinde anlamlı kılmıştır.

Yazarın en son okuduğum öykü kitabı, İz Yayıncılık'tan çıkan Behçet Bey Neden Gülümsedi? Kitabı elime aldığımda birkaç öykü okuyup çıkacaktım evden. Herkes yorgunluklarını sırtlanıp eve dönerken ben derse gidecektim. Evden hiç çıkasım yoktu aslında. Hava gri, sonbahar kapıyı aralamış; çay bardakta soğumamıştı. Tam olarak; zihnimdeki harbi sonlandırıp kelimelerle sulha varma havasındaydım.

Behçet Bey kimdir ve neden gülümsemiştir? Merakımı gidermek üzere kitabı incelediğimde kitaba adını veren böyle bir öykü olmadığını gördüm. Şaşırmadım çünkü bu Abdullah Harmancı'nın diğer kitaplarının bazılarında da karşılaştığım bir durumdu.

Kitaptaki ilk öyküyle benim de yüreğime üç çivi çakıldı:

Yüreğime üç çivi çaktular İbrahim abi.

Üçü de Nisan ayma rastlar.

“Benim de çocuklarım var!” Tak!

“Abdullah saat kaç?” Tak!

“Haziran’da Ilgım’a, kaplıcalara gidelim!” Tak!

Tak tak tak!

Bu gönül rahat bulmayacak!

Daha önce okuduğum kitaplarda da hissettiğim bir Harmancı hüznü geldi, oturdu yüreğimin üstüne ve Musa Eroğlu eşlik etti bana:

Yine karlar yağdı gönül dağıma

Kime ne söyleyim kime ne deyim

Yaz ayında gazel düştü bağıma

Kime ne söyleyim kime ne deyim

Dedim ya birkaç öykü okuyup çıkacaktım evden, derse yetişecektim. Kitaptaki ikinci öyküde bir fırtına tuttu beni, oradan oraya savruldu. Bir süre sonra yağmur başladı. Bende zaman durmuştu ama benim dışımda akıp giden zamana yetişebilmek için hissettiğim tüm duyguları zoraki de olsa masada bırakıp ara verdim ruhumdaki otopsiye. Birkaç saat sonra eve döndüğümde kitabı hemen elime aldım. *Otopsi* adlı öyküyü yeniden okumaya başladım.

Duvarın böğrüne dokunan greyder, Aslan’ın şaşkınlığı ve çaresizliğiyle birleşip geldi ve benim böğrüne saplandı sanki. Aslan, Kemal abisinin “*Hadi biraz carı olun, valla akşama daha iki ev var bizim oğlan...*” demesiyle yeniden işinin başına döndü dönmesine ama olup bitene baktıkça da içlendi: “*Kırk yıllık Şeker mahallesinin hesabını görmek Kemal ustaya, Remzilerin evinin defterini dürmek kendisine mi düşecekmiş! Kadere bak!*”

Öykü, klasik söylemle bir film gibi aktı gözümüzün önünde ve Aslan’ın yüreğindeki sızıyı tüm benliğimde hissettim. Aslan’ın muhtara, Kebiz Aba’ya ve Remzi’ye karşı duyduğu mahcubiyet beni de sardı. *Greyderin üç tırnaklı tombul kepeci* duvarların böğrünü deldikçe kömürlüğe terk edilmiş sararmış kâğıtlarda, karton kutu içinde unutulmuş fotoğraflardaki hatıraların girdabında Aslan’la birlikte kayboldum. Aslan’ın yenilmiş bir komutan edasıyla oturduğu ağaç gölgesinde içinden söylediği türkü, Cengiz Özkan’ın sesiyle yüreğimi dağıladı:

Bugün benim efkârım var zârım var

Değme felek değme değme telime benim

Aslan; “*Remzi gençliğimizin finalini yapmak bana kaldı. Remzi kabaralı ayakkaplarını çöpe atmak bana kaldı. Remzi Neriman’dan aldığı mektupları*

sakladığın puf görüntümlü küçük dolabı saklamak bana kaldı. Remzi, ne zaman ıslık çalsam evinizin penceresine çıkıp tamam geliyorum emmioglu diye bağırırdın ya, işte o pencereyi yıkmak bana kaldı...” diye söylenirken Remzi araya giren yirmi yılı geride bırakıp geldi birden. Neriman’a ağladığı duvarın dibinde Aslan’ın başladığı türkünün gerisini Neriman için söylemeye başladı:

Gül yüzlü cananı dost dost elden aldırıldım

Ecel oku değdi değdi tenime benim

Değme felek değme değme telime benim

Aslan’ın çok iyi bildiği ama hayatın birtakım öncelikleriyle unuttuğu sokakta başlayan yıkımla kendini sorgulayışını ve duvarlarla birlikte kendi yıkılışını gösteren fotoğraf karesi, bir çivi olup yüreğime çakıldı. Tak!

“Toprak evlerin yarısı yıkılmış, yarısı duruyor. Adam elli sene belki bir duvara tüfeğini asmış, şimdi o tüfeğin gölgesi ayan beyan ortada. Kadın elli sene sofrasını o duvara dayamış. Yoldan gelip geçenler o sofranın izini görüyorlar, ama bunu düşünen kaç kişiydi? Adamın banyo yaptığı duvarın kenarında şimdi köpekler uyukluyor mesela...”

Aslan, yıkılmamış odalara karşı oturup ezim ezim ezilen yüreğindeki acıyı başının üstünden eksilmeyen duman bulutuyla bertaraf etmeye çalışsa da evin duvarlarına hapsolmuş sesleri duydu. Kendine açıklayamadığı onca şeyi, Kebiz Aba’ya açıklamaya çalıştı:

“Bizim mahallenin finalini yapmak bana kaldı Kebiz Aba. Epeydir iş çıkmıyordu Kebiz Aba. Böyle olacağını bilseydim gelir miydim? Ama oldu bir kere. Bana verilen adrese bir de geleyim ki. Ne göreyim. Bizim sokak, sizin ev. Remzi’nin Neriman’a ağladığı duvar. Hamit abiyle gazozuna güreştığımız bahçe. Annemlerin kısır yaptığı balkon. O kırmızı çocuk arabasının saklandığı izbe.”

Aslan’ın yaptığı işle vicdanı arasında sıkışıp kalması yetmiyormuş gibi Kemal abisinin “Yak aslanım bir cigara. Bu işin de sonuna geldik hamdolsun!” deyişi onu büsbütün çaresiz bırakır. Kemal, bir işi daha bitirmiş olmanın verdiği gönül rahatlığına şükrederken Aslan yüreğindeki yangını başka bir türkületle söndürmeye çalışır:

Bağlandı yollarım kaldım çaresiz oy

Gayrı dünya bana aralandı gel gel

Derildi dertlerim artsız arasız oy

Üst üste dizildi sıralandı gel gel

Kitaptaki diğer öyküleri okurken de gözümün önünde akıp giden kelimelerin hızına, dilimdeki ezgilerin nakaratlarına yetişmekte zorlandım. Umre için başka yere, Hac için başka yere gidildiğini sanan adamı görünce bir tebessüm yayıldı yüzüme. Hac kurası çıkmayanlara üzülenlerin yüzüne yerleşmiş teslimiyeti

gördüm çok uzaklardan. Emekli öğretmen Suphi'nin hiç de durup dururken elini masaya vurmadığını anladım ve bu Suphilerin sonunun ne olacağını düşündüm. *Yüzü ve elleri tabaka tabaka çatlamış, vaktinden önce yaşlanmış kahrime muavinin* elinden gecenin karanlığında Turhal'dan Ankara'ya giden otobüste karton bardakta sallama çay içerken yakaladım kendimi. Bacalarından karbonmonoksit gazıyla karışık ayrılık dumanı kusan, ayaza çekmiş Ankara sabahında Kazova'ya dönmek için can atan Topçam Turizm'in pencere camına yaslı kaldı yüzüm.

Şüphesiz kitabı okuyan her kişi farklı ezgiler duyacak, farklı tatlar alacaktır kitaptan ve Behçet Bey'in neden gülümsediğini farklı şekilde cevaplayacaktır. Behçet Bey'in niçin gülümsediği birçok ihtimali düşündürse de bana göre Behçet Bey'in gülümsemesi acıyla yoğrulanların gülümsemesidir ve derindir.

Abdullah Harmancı kitaplarını en iyi anlatan ezgi nedir diye sorarsanız o da bir Erol Evgin şarkısının nakaratıdır:

hani eski bir resme bakarken

hani yılları sayar da insan

hani gözleri dolar ya birden

işte öyle bir şey...

Abdullah Harmancı öykülerinde bir sorundan bahsedilecekse o sorunu en doğru şekilde Arif Hoca tespit etmiştir: "Abdullah Harmancı'nın öykülerinin tek bir kusuru var; o da tiryakilik yapmasıdır!"*

*Arif AY, Şiirin Gölgesinde /Abdullah Harmancı'nın Gülümseten Öyküleri, Muhit Kitap, İstanbul, 2020, s.130

DÜZELTMEK HASTALIĞI

Mustafa KAYA

İnsanları düzeltmek gibi bir hastalığım var, biliyorum. Kendi açımdan bunu bir sorun olarak görmüyorum elbette. Ancak bu yeteneğimin(!) ‘düzelttiğim’ insanlarda bana karşı bir nefrete yol açtığına da farkındayım. Aslında insanların benden yalnızca nefret etmeleri, üzerime çektiğim en basit sorunlardan birisi. Çünkü eğer birisi sizden nefret ediyorsa ama sizinle bir daha karşılaşmayacak ya da konuşamayacak ise, yani bu nefretini size fiziki olarak bizzat gösteremeyecekse, bu duygunun sonuçları yalnızca o kişiyi etkileyecektir.

Tam tersi de mümkün. Bir yakınınız, bir arkadaşınız, bir meslektaşınız ya da komşunuz ise söz konusu kişi, durum değişir. Önce bir süre sizi görmezden gelirler, söylediklerinizi ciddiye almazlar ya da belki kısa süreli tartışmalara girerler. Savunmaya geçerler, yaptıklarını ya da söylediklerini açıklamaya çalışırlar, hatta bunların, hayatın akışında üstünde durulmaya değmez şeyler olduğunu salık verirler. Ancak siz ısrarla düzeltmeye devam ederseniz ve işin rengi değişir, ilişkilerde kopmalar başlar. Bu kişiler sizinle daha az zaman geçirmeye başlarlar ve bu daha az zamanlardan bile haz alamaz olurlar. Sonrası kaçınılmaz son: Bir bakmışsınız ki etrafınızda kimse yok...

Bazı kişiler ise kabalaşırlar. Önce sizinle alay ederler, sizi küçümserler, sonra da hakaretler başlar ve en sonunda da şiddete başvururlar.

Bir insan hasta olduğunda uygulanan sağaltım, ya hastalığa yol açan etkenleri ortadan kaldırmak ya da vücudun bu etkenlere karşı direncini artırmak biçimlerinde gerçekleştirilir. İki yöntem birlikte de uygulanabilir elbette.

Düzeltilmek hastalığı eğer sağaltılması gereken bir sorun ise bu, söz konusu iki yöntem ya tek tek ya da birlikte uygulanmalıdır. **Birinci yöntem**, düzeltmeniz gereken bir ‘kişi’ kalmayacak önlemleri içermelidir. Bunun da iki yolu olmalı. Birinci yol, düzeltmeniz gereken her şeyi yok etmektir. Tarihte bunun örneklerini çokça görmekteyiz. Buna ‘yok edici yöntem’ diyebiliriz. İkinci yol, topyekün bir eğitim seferberliğidir ki bu yöntem hiçbir devirde başarıya ulaşmamıştır. Bu yönetime ‘milli eğitimler yöntemi’ diyebiliriz. Bu yöntemler elbette toplumsal yöntemlerdir.

Öyleyse **ikinci yöntem**, düzelticinin direncini artırmaktır. Bunun tek bir yolu vardır. Düzeltmeye çalışmanın kendi açısından olumlu bir sonuç doğurmayacağı bilinciyle kişilere ve olaylara müdahil olmaktan uzak durmak ve hatta zamanla, düzeltilecek bir ‘gerçek hasta’ olmak tehlikesinden kendini

korumaktır. Hasta, geniş ya da dar ölçekli, serpiştirilmiş ya da sıkıştırılmış coğrafyalarda edineceği benzer arkadaş hasta'larla yaşamını sürdürmeli ve çitasını belli bir seviyenin üstünde tutmalıdır. Buna 'elit bohem yöntem' diyebiliriz.

Sanırım benim tarzım bu son yöntem çizgisinden besleniyor. Sonunda sizi kesin bir iç yalnızlığın beklediği, kimi zaman sıkıcı, kimi zaman huzurlu ama kesin olarak yalın bir yaşam... Bir tanımlama yapmak gerekirse: Dışa dönük bir algılayıcı zihin ve içe dönük hesaplaşmalı zihin. Yalnızca içeri açılan bir kilit! Dışa açılım'a zorlandığında çatırdayan, terleyen, sıkışan bir mekanizma...

Kilidin 'dış dünyaya' direnç noktaları, aslında düzelttiğiniz hastaların hayatlarının anlamını oluşturan genel ve geleneksel kültürden yansıyan baskılardır. Bu baskılar nedeniyle ortaya çıkan yığılmış tümsekler, iki taraf arasındaki bilinç farkının somut biçimli göstergesi oluyor.

Düzeltilmek hastalığının bana başka türden yansımaları da oluyor elbette. Her insan -her ne kadar dillendirmeseler de- varlığı ve yaşamı -anlık sürelerle de olsa- sorgular. Ancak bu sorgulama başlar başlamaz derin bir huzursuzluk duyarlar. Çünkü aslında varoluşun anlamsızlığını iliklerine kadar hissederek. Bu derin huzursuzluk durumundan kurtulmanın tek ve en geçerli yolu, düşünmekten vazgeçmektir. Zihni aklın kontrolünden çıkarıp bunun yerine direksiyona kültürel öğeleri oturturlar. Aynı yöntemle varoluş kaygısından kurtulmuş kitledaşların bu hemzihinselliği, bireyleri arasında bir tür duygusal yakınlaşma doğurur. Bu durum, dersinden düşük not olan bir öğrencinin, annesinin çıkışmasının ardından, 'herkes düşük not aldı' demesine benzer. Kişinin 'düşünsel sorumluluk'tan kaçmasının verdiği iç huzursuzluğu yenmesinin en iyi yolu, bu konuda yalnız olmadığına kendisini inandırmasıdır. Bu şekilde kutsanan bir çoğul bilinç, bireyselliğin yok olmasıyla sonuçlanır.

Asıl sorun, bu 'kaçak' bilinçlerin bir araya gelmesiyle oluşan kitlenin tek tek bireylerinin, kitleyi oluşturan şartların farkında olmamalarıdır. Siz eğer onları düzeltmeye(!) çalışırsanız kendilerini güvende hissettikleri bu kültürel ağa müdahale ederseniz, bu ağı parçalamaya ve o ortak bilinci yok etmeye kalkışırsanız, bunu kendilerine yapılmış bir hakaret olarak algırlar. Çünkü sizden duydukları sözler ve sizden gördükleri yaşam biçimleri, onlarda nedenini bilmedikleri -daha önce kaçarak kurtuldukları- bir huzursuzluğa yol açar. Yeniden ve sürekli bir iç huzursuzluk onların istediği en son şey bile değildir. Dolayısıyla 'kitle'lere kendilerini iyi hissettirmeyen ben ve benim gibi kişilere, her yaşam ayrıntısında 'çirkin sinek' muamelesi yaparlar.

TÜRKÇENİN İMLASI

Mehmet Mustafa ERDAL

İçinde bulunduğumuz 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı tarafından “Yunus Emre ve Türkçe Yılı” olarak kabul edilmiştir. Yunus ve Türkçe birbirlerini ne güzel tamamlıyor. Dil denizinde ustalıkla yüzen bir Yunus olmak kolay değildir. Onun bu kabiliyeti nasıl kazandığına dikkat edildiğinde sadelik ve samimiyyetin belirleyici olduğu görülür. Yunus gibi büyük insanları takdir etmek kolay, ancak takip etmek zordur. Zira böyle bir iddia, sahibinden büyük fedakârlıklar ister. Bir şairin bir dille özdeşleşmesi, Yunus deyince berrak sular misali Türkçenin yüzlerce yıldır gür akışının akla geliyor olması üzerinde, herkesin düşünmesi, bunun neden böyle olduğuna kafa yorması gerekir. Şair dile, dil şaire güç vermiş; el ele, gönül gönüle onca sene birlikte yaşamışlar.

Yunus Emre'nin dilindeki o berraklığı çeşitli nedenlerle bugün kaybetmiş, dil denizini bulandırmış bulunuyoruz. Bulandırmaktan kasıt Türkçenin farklı dillerle kelime alışverişine girmesi değildir elbette. Dünya sahnesinde belli bir yer edinmiş büyük milletler zaman içerisinde diğer milletlerle, medeniyetlerle karşılaşacak ve diller arasında mutlaka alışveriş olacaktır. Bu, eşyanın tabiatı gereği böyledir. Ancak bundan Türkçemizi taklitçiliğin basitliğine teslim ederek kötürüm hâline getirelim anlamı da çıkarılmamalıdır.

Ülkemizde herhangi bir yılın bir konuya tahsis edildiği durumlarda genellikle olan şudur: Millî Eğitim Bakanlığı kanalından okullara gönderilen resmi yazıyla ilk ve ortaöğretim öğrencileri arasında resim, şiir ve kompozisyon yarışması düzenlenir, bu şekilde işin gereğinin yapılmış olduğu düşünülür. Yıl uğurlanırken finalde ışıltılı törenler düzenlenir. Bir varmış, bir yokmuş misali nutuklar atılır ve orada söylenenler çoğunlukla orada unutulmuşu terk edilir. Böylesi zamanlarda bir şey yapmamış olmanın kabahatinden kurtulmak adına kotarılan birkaç çalışma ile işin içinden çıkılır ve her şey eskisi gibi devam eder.

Türk Dil Kurumu, bu yılı fırsat bilerek önemli vazifeler üstlenmeli, süreci iyi değerlendirerek kalıcı işlere imza atmalıdır. Bu işlerin başında da dilimizin içinde bulunduğu, birçoğu hiçbir mantığa dayanmayan yazım ve noktalama kuralları keşmekeşine son verip sadeliğin güzel olduğu bilinciyle istisnaların hemen hiç olmadığı, herkesin kolayca anlayıp dikkatle kullanabileceği kuralları düzenleyerek kamuoyunun takdirine sunmalıdır.

Türkçeyi doğru yazmak, uzmanlık alanı hâline getirilip “Biz biliyoruz, başka da kimsenin bilmesine ihtiyaç yok!” denilerek bir anlamda dilin kapısı insanların yüzüne kapatılmamalıdır. Birleşik kelimelerin yazımı hususunda istisnalarıyla birlikte kırk tane kural sıralandığında tam da bu yapılmış oluyor! Bir yerde kurallar ne kadar yerli yerinde ve istisnaları az ise kuralların o ölçüde dikkate alındığı görülür.

Dili zenginleştirip geliştirecek olanlar ortaya koydukları edebî eserlerle elbette kurumlar değil, sanatçılardır. Ancak bu, o dilin tek tek insanların insafına bırakılacağı anlamına da gelmemeli, yazım kuralları ve noktalama işaretleri hususunda dileyen dilediği gibi hareket etmemelidir. Türk Dil Kurumu yapacağı çok titiz bir çalışmayla bu konuda doğru ölçütü ortaya koymalıdır ki karmaşaya mahal verilmesin, işin doğrusunu merak edenler de bu ölçüte bakarak sözlerine çeki düzen verebilsinler.

Karmaşadan neyin kastedildiğine Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük’ünde yer alan şu birkaç örnekle açıklık getirebiliriz: “taze fasulye, siyah zeytin, sivri biber, pek çok, ağzı bozuk” ayrı yazılıyor da “yeşilfasulye, yeşilzeytin, yeşilbiber, birçok, başıbozuk” neden bitişik yazılıyor? Bu kelimelerimizi hangi kural böyle perişan etmiştir? Bu tür kullanımlar olduğu müddetçe konu anlaşılacak, anlaşılacakça umursanmayacak, umursanmadıkça da yazım ve noktalamada birlik sağlanamayacak; yanlışlıklar kanıksanmaya devam edecektir. Bu durumun akli selim herkesin kabul edebileceği bir izahı olmamalı mı? “Geleneksel olarak bu şekilde yazılır.” demek ne derece ikna edici olabilir? “*Bütün birleşik kelimeler bitişik yazılır.*” denilse dili doğru kullanma hassasiyeti taşıyanlara bir kolaylık sağlanmış olmaz mı?

“*Özel isimlere getirilen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılır.*” diye bir kuralımız varken kurum ve kuruluş isimlerine istisna getirmenin kafaları karıştırmaktan başka dile ne gibi bir katkısı olmuştur?

“*Sonunda üçüncü tekil kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında ‘başka bir iyelik eki’ getirildiğinde kesme işareti konmaz.*” Kuralı gereğince “Cumhuriyet Bayramı’mız” yanlış, “Cumhuriyet Bayramımız” doğru. Gel de çık işin içinden!

Yakın zamanlara kadar “ama, fakat, çünkü, ancak” gibi açıklama bağlaçlarından önce virgül veya noktalı virgül kullanılırken şimdilerde bundan vazgeçilmesinin haklı gerekçesi nedir? Mesela “*Bağlaçlardan önce veya sonra herhangi bir noktalama işareti kullanılmaz.*” şeklinde genel bir kural konya dil adına ne kaybedilir?

Binlerce yıllık geçmişe sahip; kültür, sanat ve medeniyet dili hâline gelmiş Türkçeye henüz kuralları oturmamış bir dil muamelesi yapmanın görgü, bilgi sahibi; yol yordam bilen ak saçlı bir ihtiyarı; hayata henüz adım atan, oturmayı,

kalkmayı; söylemeyi dinlemeyi bilmeyen bir çocuk yerine koymaktan ne farkı vardır? Yukarıda zikredilen kullanımlar konuyla ilgili akla gelen çarpıcı örneklerden yalnızca birkaçı. Bunlar gibi daha niceleri Türkçenin doğru kullanımı önünde maalesef engel teşkil etmektedir. Dilimizin kurallarını çocuklara öğretmekle görevli kişilerin sürekli bunlarla meşgul edilmesi bu dile reva mıdır?

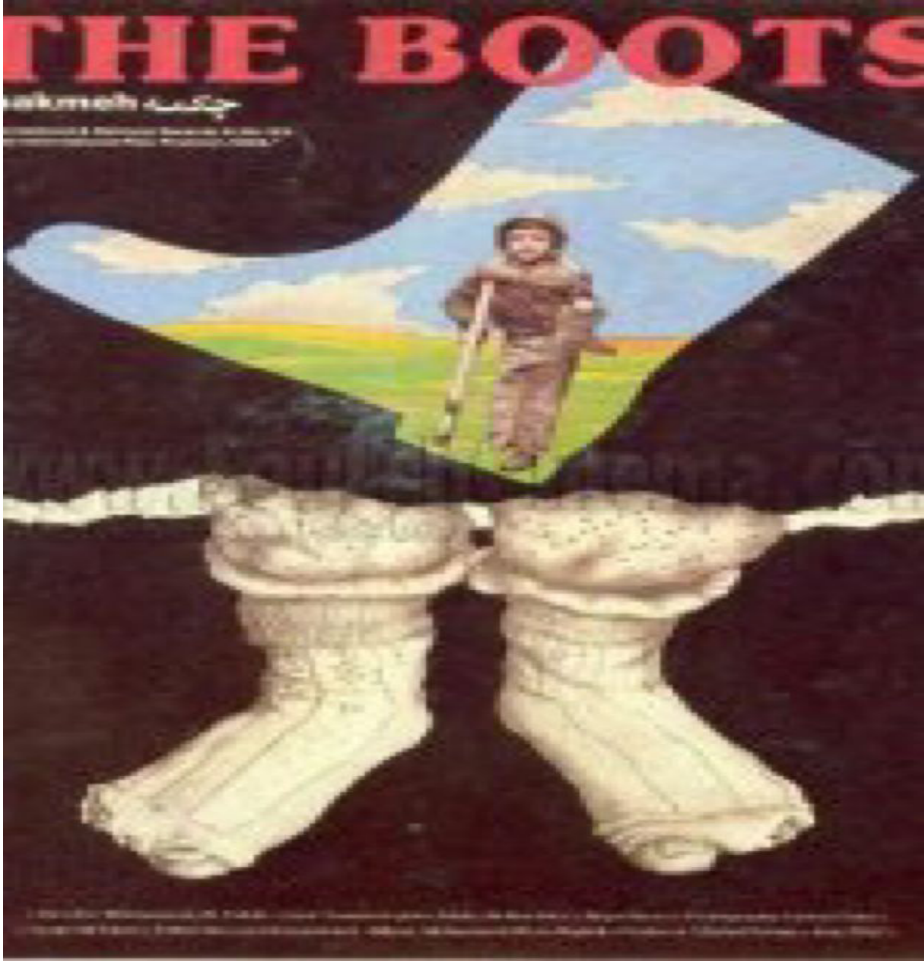
Yunus Emre ve Türkçe Yılı vesile edilerek Türk Dil Kurumu inisiyatif almaya davet edilmeli ve konunun uzmanlarından oluşturulan komisyonca yapılacak titiz bir çalışma ile yazım kuralları okuma yazma becerisine sahip hemen herkesin rahatça anlayabileceği makul standartlara kavuşturulmalıdır. Yoksa kimsenin ilgi göstermediği birtakım yayınlarla havanda su dövülerek süreç heba edilmemelidir. Bizler ilkokuldan üniversiteye kadar her eğitim kademesinde dilimizin yazım kuralları ve noktalama işaretlerini çocuklarımıza anlatıp duruyoruz fakat mesele o derece karmaşık ve standarttan azade ki gelinen noktada kimi yazarların, akademisyenlerin yazıları bile dil yanlışları nedeniyle tat vermiyor! Kabul etmemiz lazım ki Türkçemizle ilgili böyle bir sorumuz var. Gözümüzü kapatıp kulaklarımızın üzerine yatarak meseleyi sümen altı etmemiz gerçeği değiştirmiyor. Bu konunun ciddiye alınıp çözüm yolunda doğru adımların bir an evvel atılması vatanını, milletini; dolayısıyla dilini seven her insanın en temel beklentisidir.

Toplum için birtakım kurallarla tesis edilen düzen ne kadar elzemse dil için de aynı durum geçerlidir. Kanunun olmadığı ya da işlemediği bir toplumda herkesin kendi kanununu koymaya çalışması nasıl ki anarşiyi doğurursa dil denilen sistem için de aynı akıbet kaçılmazdır. Herkesin kendi bildiğini okuduğu bir dil coğrafyasında kargaşa hâkim olur, bu da bizi hiç arzu etmediğimiz hâlde Babil Kulesi halkına döndürür. Bu yolda doğru adımları atıp kullanım sırasında oluşabilecek hata payını olabildiğince azaltarak Türkçenin kaderinin keder olmasına fırsat vermemek lazım. Artık noktanın kullanım yerlerini anlatmayı aşarak noktayı koymanın vakti gelmiştir.

BİR ÇOCUK GÖZÜNDEN YAŞAM: ÇİZME

İsmail ÇAKMAK

Doğum ile ölüm arasındaki vaveylanın adı yaşam diye anlatılır. Bazı tasavvufi kaynaklarda “doğum” haktan kopuş olarak tevil edilir, ölüm ise bu hicranın vuslat ile sonuçlanmasıdır. Haktan ayrı düşen tenin, dünyaya gelişinde döktüğü gözyaşının anlamı da burada gizlidir. Doğumdan sonraki evre bir mücadelenin mahsulü olarak devam etmektedir. Bu evrelerin en önemlisi çocukluk, birçok temel bilincin oluştuğu/oturduğu bir dönemdir. Toplum içinde şekillenen insan, bu dönemlerin yaşamında bıraktığı izlerle de birikerek yoluna devam eder. Dünya sinema sektöründe çocukluğun nasıl şekillendiğe dair yaptığı filmlerle kadrajında çocuk oyunculara yer veren İran Sineması bu konuda öncülerdendir.

Abbas Kiyarüstemi, Cafer Penahi, Muhammet Ali Talibi gibi İranlı yönetmenler sinemanın içine çocuk unsurunu katarak ayrı bir yenilik getirmişlerdir. Bunlardan Muhammet Ali Talibi'nin yönetmenliğini yaptığı 1993 yapımı "Çizme" filmi bir klasik olmaya adaydır. Konusu; küçük kız Semane'nin, annesinin aldığı çizmenin tekini, farkında olmadan otobüste düşürmesidir. Fakat çizmenin tekini olmadığını fark ettiğinde çok geçtir artık. İran'ın kenar mahallerinde çekilen film, buradaki insan yaşamını daha iyi müşahede etmemiz açısından önemlidir. Dar sokaklar arasına sıkışmış insan manzaraları, yaşam kültürünün kodları, komşuluk ilişkileri filmin diğer bir anlatımıdır. Baba figürünün görünmediği filmde, çalışan ve bir taraftan da evine bakmaya çalışan anne Sabiri Hanım'ın bazı zamanlarda bakacak kimse olmadığı için kızı Semane'yi de işe götürmesi yaşamın içinde ayakta durma çabası olarak görülebilir. Bu arada kızının diğer çocuklardan gördüğü şeyleri istemesine karşılık annesinin "Her gördüğün şeye sahip olamazsın" cevabı anlamlı fakat bir çocuğun gözünde katı bir durumdur.

Semane'nin isteklerini yerine getirmekte zorluk çeken anne, ona bir çizme alma sözü verir ve alır. Aldığı kırmızı çizme, bir çocuktaki sahiplik ve elde etme hissinin nasıllığına dair bir örnektir. Fakat Semane'nin mutluluğu kısa bir süre sonra hüzne dönüşecektir. Çünkü binbir hevesle annesine aldıracağı kırmızı çizmenin teki otobüste düşecektir. Arkadaşı ile beraber sokaklarda çizmenin diğer tekini aramaya koyulur Semane. Çizmesinin tekini bir ayağı engelli olan arkadaşı Alican'a hediye eder. Fakat Alican çok da istemese de arkadaşını kırmaz ve hediyesini alır. Bu esnada sokaktan geçen bir eskiciye bu çizmeyi almasını söyler. Eskicinin bu çizmenin tekini plastik toplama atölyesinde gördüğünü söylemesiyle durum tamamen değişir. Atölyenin yolunu tutan Alican ayağındaki engele aldırmadan onca plastik malzeme arasından çizmenin tekini bulur ve Semane'ye getirir. Son sahnede Alican kadrajdan çıkar ve kaybolur.

Sonuç

İran Sineması'nın en güçlü yönlerinden biri minimal bir konuyu kadraja alırken şiirsel bir dille bunu anlatmasıdır. Bu konuda mahir yönetmenlere sahip olan İran'da, özellikle çocuk filmleri ile bilinen Talibi'nin ayrı bir yeri vardır. Yönetmen Talibi, 1958 yılında Tahran'da doğmuş, Tahran Üniversitesi Piyes Yazarlığı Bölümünü bitirmiştir. Kariyerine yönetmen yardımcısı ve belgesel yapımcısı olarak başlamıştır. Çocuklara yönelik filmleri ile uluslararası mecralarda ödüller almıştır. Başarılı TV programları yapmıştır. Filmleri arasında; *Çizme* (1993), *Tik Tak* (1995), *Bir Çuval Pirinç* (1998), *Söğüt ve Rüzgâr* (2000), *Sen Özgürsün* (2001) sayılabilir. Bu filmde de çocuk oyuncularla çalışan Talibi, başarılı bir film çıkarmıştır. O kadar karmaşanın içinde tek başına yaşam mücadelesi veren anne, istediklerinin olmasını isteyen bir çocuk, kenar mahalleler, arkadaşlık ilişkileri bu filmin temalarındandır.

ÇOK ÖZLEMEN NASIL BİR ŞEY

Nurgül BALDEMİR

Çok özlemek nasıl bir şey? Tamamen kaybettiğinizi bildiğiniz bir şeyi, bir ümit, arar tararsınız ya hani her yerde... Artık kayıplara karıştığını bildiğiniz halde, yine de bulmak için canınızı dişinize takar; didik didik ararsınız her yeri, her şeyi... Aslına bakarsanız hepsini bulup çıkarırsınız da tek tek buldukları yerlerden... Bulursunuz fotoğrafları, her sayfada isimlerini, imzalarını, armağanları... Hepsini bir bir bulursunuz fakat o asıl aradığınız şey her neyse, işte onu hiçbir yerde bir türlü bulamazsınız. Öyle bir şeydir özlemek..

Özlemek, dolmamasıdır tarifsiz bir boşluğun, tamamlanmamasıdır bir tablonun, bir türlü gelmemesidir bir sonun... Asla gelmeyecektir, asla bir haber almayacaksınız ondan, bulamayacaksınız. Eskisi gibi olmayacaktır hiçbir şey, bilirsiniz... Mahşerden evvel dirilmeyecektir ölümler, dönmeyecektir hiçbir giden... Hepsini bilirsiniz... Nerede o eski bayramlar, eski günler diyerek ömrünüzce adım adım arayacağınız bir şey olarak kalacaktır her biri. O şarkıdaki gibi kenarlarda, köşelerde aratacaklardır kendilerini size ama siz kalbinizden başka yerde inanın onları bulamayacaksınız.. Böyle bir şeydir işte, çok özlemek... Böyle bir şeyi özlediniz mi hiç siz? Bu; basit bir eşya, çok kıymet verdiğiniz bir arkadaş, sizi hayal kırıklığına uğratmış herhangi biri, burnunuzda tüten bir manzara, yahut vefatını hala kabullenemediğiniz, çok sevdiğiniz bir kimse de olabilir.. Ne olursa olsun, kaybedilmiş ve yavaş yavaş özlediğinizi hissettiğiniz herhangi bir şey düşünün... Tüm ümidinizi kesmişsinizdir artık ona dair bir şey duymaktan, görmekten. Hatta tahammülünüz de yoktur belki; onun hakkında bir şey bilmeye, öğrenmeye... Silip atmışsınızdır, kapatmışsınızdır o defterleri, çerçevelerinden çıkmıştır fotoğraflar. Ne bileyim özlediğiniz ama ulaşamayacağınız iyi veya kötü herhangi bir şey düşünün... Sadece küskünlükler kalmıştır belki ondan geriye... Kapılar, kutular, hatırlatacak tüm sebepler itinayla bir bir yok olmuşlardır, yok edilmişlerdir.. Canınız yanmasın diye boş vermiş bir edaya bürünmüşsünüzdür. Başarmışsınızdır da hatta belki.. Hissizleşmişsinizdir artık. Duyguya, duyuya dair bir şeyi kalmayan insanın güçlü olduğuna siz de inandırılmaya başlamışsınızdır ya da... İnanmışsınızdır buna hatta. Beş duyunuz size yetmeye başlamıştır artık, altıncı his diye bir şeye ihtiyacınız kalmamıştır.. Ama müsaadenizle size hatırlatmak isterim; hissetmek diye bir his vardır... Tüm hissiyatların ötesinde bir histir bu... Ne duyulacak bir sestir,

ne elle tutulup gözle görülecek bir yanı vardır bu hissiyatın. Öyle bir hissetmek ki; ne kadar kin, öfke, kırgınlık, kızgınlık varsa hepsini bir anda yerle yeksan eden bir his... Siz ne kadar dağılmış olursanız olun, toplayıp sizi kendinize getiren; hani onun canı biraz olsun yansa, başına en ufak kötü bir şey gelse, en ufak bir çaresizliğe düşürülse o kaybettiğiniz; gelip sizin ciğerinizi söküyorlarmış gibi içinizin en içine çöreklenen, sizi sizden alıp; size gelemeyene, gelemeyecek olana götürüveren bir garip his işte... En umulmadık zamanlarda sizi yoklayan, yokluğunu iyiden iyiye hissettiren öyle de bir muammadır... Fark ettirmez de hiç... Olsa da olur, olmasa da olur, bir şey fark etmez; dedirtir, hiç fark ettirmez evet. Çünkü o hep hissettirir... Özlemenin tabiatı, fıtratıdır bu. Fark ettirmeden, hissettirmek derim ben özlemeye...

Farkında olmadan birinin mutluluğunu düşünmek bile, mutluluğunuz olabilir mesela bir anda. Onun iyiliği, iyiliğiniz; bir yerlerde hala var olabileceğini tahayyül etmeniz bile, yaşama sebebiniz olabilir ve bu bile yeterbilir içinize bir nebze huzur işlemeye... İçinize sabırla işlenen o huzurlu tabloya, ilmek ilmek özlem de nakşeder ama illa ki...

Hiç aklınızda yokken, bambaşka bir ses, bambaşka bir melodi, çok alakasız bir renk, herhangi bir harf, bir anda onunla alakadar olabilir, sizi alakadar edebilir... Yolda, kıyıda köşede, gözünüze ilişen bir çocuk, bir anne, bir baba, bir mısra, bir koku, bir bardak, bir saat, bir kitap, bir resim... Siz apayrı bir meşguliyetin içindeyken; sizi ordan ayırıp tüm alakanızı kendisine yönlendiriverir. Alıp götürür sizi, kocaman bir özlem ülkesine... Hatırlatır kendini, bir şekilde hep hatırlattırır. Siz mi unutmak istemiyorsunuzdur, o mu istemiyordur kendisini unutturmaya; orasını ben de pek bilemiyorum. İzahı pek de mümkün olmayan bu hal içinde, kendinizi sık sık onun adını telaffuz ederken buluverirsiniz... Bir şey anlatırken, onu katarsınız kelimelerinize. Dinlediğiniz bir şarkı sizin şarkınız oluverir bir anda. Sanki siz yazmışsınız gibi o satırları, sanki sizin aklınızdan geçmiş gibi geçip geliverir aklınıza...

Öfkeniz, nefretinizdir belki bahsettiğiniz veya hep hayırla yâd ettiklerinizdir... Ne anlatırsanız anlatın, her bahsinizde neyi anıyorsanız, aslında ona verdiğiniz kıymeti dile getiriyorsunuz belki bilmeden, istemeden... Dinlediğiniz her şarkıda duyduklarınızda, ettiğiniz her sözde, ağızınızdan çıkan her kelimedede özlediğiniz bir şeyler vardır. Ve baktığınız her fotoğrafta gördükleriniz, görmek istedikleriniz aslında özlediklerinizdir...

İran'da çekilmiş bu fotoğraf. Bir hurdacının arabası... "Hurda satın almak bahanemdir. Şehri sokak sokak, seni bulmak için geziyorum." yazıyor arkasında. Tam da böyle bir şeydir; özlemek. Her şey birer küçük bahane olup çıkarır karşınıza. Kimi görseniz o, kimi duysanız o... Her anı ona ayarlanmış bir saat gibidir artık hayat sizin için. Aklınıza, hayatınıza öyle bir çakılmış olur ki, kaldırıp attım sansanız da o saati o duvardan, zamanı geldiğinde yine o saatin sesi bölüverir uykularınızı.. Çok garip bir histir özlemek... Özlemediğinizi

zannettiğiniz, iddia ettiğiniz halde; sabah uyandığınızda zihninizin bir köşesinde, hayal meyal hatırladığınız bir rüyayı, gerçek zannettirecek kadar garip bir his... Korkulu rüya görmüş de, ne yapacağını bilemez bir halde gözlerini açmış, çaresiz ellerle kendini; gözlerini ovuştururken bulan küçük bir çocuğun, gözündeki yaşların sanki gözünden değil de kalbinden, içinin de içinden bir yerlerden akıp geliyor olduğunu sandığı bir an; gözlerini sımsıkı kapattığı, böylelikle o yaşları durduracağını zannettiği, gözleri kapalıyken rüyasının da devam edeceğine inandığı anki gibi garip ama bir o kadar gerçek bir histir özlemek... Rüya deseniz değil, hayal deseniz değil.

Hayır, aklınızı da yitirmemişsinizdir; sadece yine aklınıza gelmiştir, kalbinize şöyle bir dokunmuşlardır özledikleriniz... Daha birkaç yıl evvel yanınızdalardı oysa hepsi, en yakınlarındı, telefonun ucundalardı. Ailenizdiler.. Canınız sıkılınca ilk aradığınız, akıl danıştığınız, hayatınızın her anını paylaştığınız, iyi günde kötü günde sahip çıktıklarınızdı...

Ama dün kaybettiklerinizdi, bugün o çok özledikleriniz. Duanızda, dilinizden çok kalbinizden adlarını anarken yakalyorsunuz ya kendinizi, rüyanızda sayıklıyorsunuz ya bilmeden...

İki lafın arasına iyiliğini ya da kötülüğünü katıp, dönüp dolaşıp onlara getiriyorsunuz ya mevzuyu.. Tam da onlar işte özledikleriniz... Özlemek, böyle bir şey işte... Özlenenin ne günahı varsa affettiren bir his. Ne kadar yara varsa sarıp sarmalayıp kargolayan, beklemediğiniz anda kapınızı çalan, davetsiz bir misafir özlemek... Özlenen her neyse, onun sizin için çok değerli olduğunu, özünüze işlediğini size hatırlatmak için var bence. Adı üstünde, öz'lemek... Kendini hatırlatmak, kendine çağırarak, kendini buldurmak gibi bir şey...

BİR MUHASEBENİN LEKELERİ

Gülizar KILINÇ

Eski sokakları, evvel zaman içinde masallarını seven, yıllarını geçirdiği evini bir an olsun bırakmak istemeyen, yolu, hayatı yarılacağı düşüncesinin yorgunluğu ve tecrübesiyle yaşayan bir kadın vardı. -Yani kendisi öyle sanıyordu- Evinin güneşi en güzel gören köşesine koyduğu koltuğunda oturur, ara sıra koltuğun hemen yanındaki boy aynasına bakar, saatlerce iç muhasebesini yapardı. Kafası matematiğe falan da basmazdı ayrıca. Onun sayıları sevmediğinin iki misli sayılar da onu sevmiyordu. Yıllar yılı sayılara nefretini kusmuş ama kimse oralı olmamıştı. Zaten bu muhasebenin sayılarla alakası yoktu. İçten içe soyut bir tartımdı bu iş. Sayılardan daha soyut şeyler vardı içini bürümüş. Her gün de içini bürüyecek bir şeyler bulurdu.

Gül ismi, bu kadına gül gibi güzel olsun diye verilmişti ancak o daha çok dikenli yanlarını almıştı gülün. Dikenli yanlarına sahip çıkmayı tercih etmişti. Dokunanın ya ömrünü ya gönlünü tüketirdi. Ona yalnızlıktan, kendinden başka kimsede de dokunmazdı zaten. Öfkesi de zararı da ziyamı da kendineydi. Kendine düşman bir kadın! En kötüsü de buydu ve o bunun farkındaydı. Alışkanlıklarına âşık, tutkulu bir kadındı. Yeniliklere, yeniliklerin içlerinde getirdikleri güzelliklere hiç izin vermiyordu. Acıtsa da kanatsa da sıkı sıkı elinde tutuyordu dikenlerini. Alışkanlıklarıyla dört bir yanını örmüştü. Bu yüzden de bataklığa çalan, küçük su birikintisinde yaşamaya mahkûmdu. O bataklığın bir gün pis pis kokması da kaçınılmazdı. Kadın bunu bile bile bu esareti kabul ediyordu. Bu kadar alçalmak, zavallı duruma düşmek, çürümüş hislerine etki etmiyordu.

Bir gün koltuğun kenarına sıkışmış, yıllar önce yazdığı bir notu buldu. Okudu. "Bir ben vardır bende benden içeri." yazıyordu. Bir muhasebenin daha sonuna gelmeden önce tatsız bir rastlantı olmuştu bu. İçindeki o sesi iyi tanyordu ve hiç sevmiyordu. Belki de hissettiği şey nefret derecesindeydi. Kimsesizdi. İçindeki sesin bile seslenmeyeceği kadar kimsesiz. Bunun sebebi ise yine kendisiydi. Bu yüzden yalnızlığı da alışkanlıklarının arasına almıştı. Kalabalıkta rezil duygularını insanlar görür korkusu onu hep çemberin dışında bırakmıştı. Kendini ise bir papatya yaprağı gibi bazen seviyor bazen sevmiyordu. Bu arada başkalarının sevmesine de izin vermiyordu. Hoş, istese de bu koyuluktaki bir insanı seven olur muydu ki? Bu umutsuzluğun içine düştükçe dört elle sarıldığı evinden hiç çıkmak istemiyordu. Kendisi dışında

kimseye kötülüğü dokunmadığı gibi zerre iyiliği de dokunmamıştı sanki. İnsanların anlamadığı yanlarını da dikenlerinden saydı, çabalamadı. Kimse de onun için çabalamadı. Bu kadının gülü için dikenine katlanılmazdı. Solmuş güllerin, dikenlerin kimse için anlamı yoktu. Kadın içindeki gülü susuz bırakmıştı bir kere, anlam orada kayboldu.

Kadın her gün ama her gün koltuğuna oturur, o gözünden sakındığı, kimseyle paylaşmaya bile cesaret edemediği, dar gönlünün boşluklarında tuttuğu, değerli dünyalıklarından biri olan fincanından zifiri karanlık kahvesini yudumlardı. Çoğu zaman gözleri bir noktaya dikilmiş, muhasebesinin kritik noktasında kahvesi üstüne dökülürdü. Sanki o kahveler her dökülüşünde bu kadının içine aktı, aktı, yüreğinde kara lekeler bıraktı.

Ama kadın muhasebesinde lekeler hiç bakmadı.

SONBAHARA DAİR

Zeynep ÖZ*

Sonbahar; duyguların yoğunlaştığı, şiirlerin filiz verdiği mevsimdir. İnsanlar, hayvanlar, doğa... Sanki hepsinde bir içe çekiş var. Sanki her şey daha sakin, daha hüzünlü. Biraz daha yakından baksak aslında her mevsimin ne kadar büyüleyici olduğunu görebiliriz.

Sonbahar; benim için düzeni, huzuru temsil eder. Kahveni, çayını alır; manzara karşısında mis gibi sessizliğin huzuruna varırsın. Tabi bunları içinde bulunduğumuz modern çağda yapmak pek mümkün değil.

İki-üç yıl önceydi sanırım; ailece ağaçlık, güzel bir alana gitmiştik. Aylardan ekimdi. Etraf sarı, turuncu, kırmızı ve kahverengi yapraklarla bezeliydi. Hayatımda gördüğüm en etkileyici manzara olabilirdi. Birlikte sonbaharın tadını çıkarmıştık.

Sonbahar aynı zamanda şiir mevsimidir. Şairler en şahane, en romantik, en dokunaklı şiirlerini bu mevsimle yazarlar bence. "Sonbahar sanattır, diğerleri mevsim." diyen Cemal Süreya, sonbaharı ne güzel anlatmıştır.

Fotoğrafların en güzel çıktığı mevsimdir sonbahar. Bir renk cümbüşü adeta. Ağaçlar o afili elbiselerini çıkarır ve kışa hazırlık yapar. İnsanlara da bir mesajdır o yapraklar. "Sonbahar geldi. Hazırlan artık." diye fısıldarlar bize.

Sonbahar güzeldir fakat her şey gibi onun da küçük kusurları vardır. Ama gülü seven dikenine katlanır. Tam üşütme zamanıdır sonbahar. Bir sıcak, bir soğuk; akil şaşırtır. Sonra da bir güzel şifayı kaparsın.

Sonbahar bir yandan da düzen mevsimidir. Tatil günleri bitmiştir artık. Herkes rutin hayatına geri döner, disipline girer. Disiplin zor ama güzel bir şey bence. Hayatını rayına oturtur. Disiplin olmazsa işler sarp sarıyor.

Artık mevsimlerin geldiğini göremiyoruz. Aslında bunun iki nedeni var: Biri günümüzün baş belası covid-19. Aylarca evde tıkilıp kaldık. Elimizden kayıp gitti dört mevsim. Tabi kimse farkında bile değil. Umursamıyorlar gelip geçen güzelim mevsimleri. Ah, bir kere de değerini bilsek bize verilenlerin!

Gelelim ikinci sıkıntımıza. Farkında mısınız? Etrafımız; uzun uzun binalar, sonu gelmeyen trafik ve somurtkan insanlarla dolu. Gerçekten, artık neden insanlar somurtup duruyor? Hiçbiri mi hayatından memnun değil? Sorsan "Yok, çok memnunum." derler. E o zaman ne oldu sana? Gülmeyi mi unuttun? Sanırım gerçekten artık hepimiz gülmeyi unuttuk. Mevsimler, aylar, yıllar ve ömrümüz geçip gidiyor. Biraz gülmek, etrafında olup biteni fark edip şükretmek lazım ama değil mi?

*Turhal Bilim Sanat Merkezi BYF2 Öğrencisi